47րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 686 Կ. ՊՈԼԻՍ ՅՈՒԼԻՍ 28/10 ՕԳՈՍ. 1903 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 17 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1321 — 28 ԹԷՄՈՒԶ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԼԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գաբը Ալի Ճամբայ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی سیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قزیم
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ, Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՏԱՒՕՏՈՒՆ — 10 ՓԱՐԱ

Կազմական Կանոնագիրը

Երբեք չեմ մոռնար թէ արդեօք ժամանակին երբ «Ազգ. Նախնական կըրթութեան Կազմական կանոնագիր»ը մէջտեղ ելաւ և վարժարաններու մէջ գործադրութեան դրուեցաւ, մէկը համարձակեցա՞ւ որևիցէ դիտողութիւն մը ընել՝ քննադատելու համար զայն, կամ թէ ցոյց տուա՞ւ անոր անյարմարութիւնը և բացարձակ անբաւականութիւնը մանուկներու դաստիարակութեան համար։ Ոչ մին և ոչ միւսը եղաւ կարծեմ թէև դպրոցներու հոգաբարձութիւնները ընդունեցին զայն գրկաբաց, որպէս թէ պատգամ մը եղած ըլլար որ որոտար Ուսումն. Խորհուրդին սեղանին վրայէն։

Սոյգ է որ գծուած կրթական ծրագրով և տրուած օրէնքներով միշտ շարժիլ՝ լաւագոյն եղանակն է յաջողելու, բայց այդ տեսակ բան մը ընելու համար միջավայր, ժամանակ, կացութիւն, պէտք է լաւ մը նկատողութեան առնել ալ կրնայ անշուշտ տեւական յաջողութեան երաշխիքը տալ մեզի, ցնահայեցութիւնը անհրաժեշտ է մա՛նաւանդ կրթութեան և հիմնական դաստիարակութեան գործին համար։

Ցայտնի է թէ «Կազմական Կանոնագիր»ին նպատակն է բոլոր վարժարաններուն մէջ առ հասարակ նոյն կըրթութիւնը տալ, որով ոչ աղքատ թաղը պիտի զրկուի և ոչ ալ հարուստը պիտի ճոխ միայ, այս կերպով գոնէ դպրոցներու մէջ հաւասարութիւնը կըրնայ տիրապետել։ Գեղեցի՜կ մտածում, որ սակայն մեզի համար չէ՛ դժբաղդաբար։ Վասն զի եթէ բարձրագոյն վարժարաններ ունենայինք քանի մը հատ իբրև շարունակութիւն նախակրթարաններուն՝ այն ատեն առարկութեան տեղի չէր մնար, իսկ եթէ չունինք՝ անտեղի է Կազմական կանոնագիր պատրաստել և զայն իբրև ուղեցոյց ունենալ։ — Միայն այս չէ՛ սակայն։

Ենթադրենք պահ մը թէ բարձրագոյն վարժարան ունինք, ուր անտարակոյս պիտի յաճախեն կարողութեան տէր ծնողքներու զաւակներ, մինչ աղքատ աշակերտներ պիտի զրկուին, վասն զի անկարող են և հետևաբար հոն չեն կրնար յաճախել։ Սակայն ամենէն մեծ անտեղութիւնն է, այնպէս որ աղքատ դասակարգին տղաքները միշտ զրկուած պիտի մնան բարձրագոյն կրթութենէ մը՝ ինչպէս զրկուած են յաճախ ճոխ սեղաններէ և բազմաթիւ կիրառութիւններէ։ Ծնողքը երբ նիւթական կարողութիւնը չունի իր զաւակը բարձրագոյն վարժարան մը ղրկելու համար, և երբ շատ քիչ աղքատ ծնողքներու զաւակներ միայն կրնան երբեմն առանձնաշնորհումներ ունենալ խնամող ձեռքերու աջակցութիւնը վայելելով՝ ինչո՞ւ համար միշտ մը չնորհուի զրկուածներուն ալ գոնէ միջնակարգ կրթութիւն մը տալ։ Հարուստները ամէն պարագայի մէջ կըրնան իրենց զաւակները կրթել, եթէ ոչ ազգային վարժարաններու մէջ՝ գէթ օտար վարժարաններու մէջ, բայց է որ աւելի աղքատ դասակարգի տղայոց վրայ խորհիլ պէտք է և անոնց օգտին համար ջանալ ամէնէն պարտականութիւնն է։

Բայց դժբաղդաբար պարտականութեան գիտակցութիւնը չկայ մեր մէջ. անձնասիրութիւնը իր աւերը կը գործէ և յաւակնական կրկնութիւնը սա խօսքին թէ «Ինչո՞ւ պէտք է» կը բարացուցէ մեր յեղյեղուկ բնաւորութիւնը և դատապարտելի անտարբերութիւնը՝ որ ամէնուս ալ առ հասարակ յատկութիւնն է։ Հազիւ մէկ կամ երկու հոգի կը գտնուի որ ընդհանուրին կրթական և եկեղեցական օգտին համար աշխատելու գոհունակութիւնը ունենայ իր մէջը։ Մարդ մը այդ գոհունակութիւնը ունենալու համար ոչ-բարեկեցիկ դասակարգի զաւակներու կրթութեան և դաստիարակութեան գործին աշխատելու է և այն ատեն բարեբաղդութիւնը պիտի ունենայ իր շուրջը բոլորուած տեսնելու երախտագէտ սրտերու տէր երիտասարդներ, որոնք իրենց շնորհապարտ զգացումները պիտի յայտնեն անո՛ր որ զիրենք վերստին ծնաւ ուսման և գիտութեան աւազանին մէջ։

Նուա՞զ մեծ բարիք մը ըրած պիտի ըլլան արդեօք այն բարեկեցիկ ծնողքները՝ որոնք իրենց զաւակները թաղային վարժարանները ղրկելով՝ գրգիռ մը կ'ըլլան ծրագրին ընդարձակման և այսպէս միջոց մը տուած չի՞ն ըլլար որ իրենց զաւակներուն հետ ուրիշներուն զաւակներն ալ կրթուին և դաստիարակուին։ [illegible] Կանոնագրին գծած ծրագիրը ցոյց կու տայ որ գործադրութեան մէջ ըլլայ՝ բնաւ օգտակար չպիտի ըլլայ ոչ մէկ դասակարգին և ոչ միւսին։ Աշակերտները բնա՛ւ չեն օգտուիր այս օրուան ծրագիրներուն ցոյց տուած դասերէն և ժամավաճառ կ'ըլլան անոնք, իրենց տարիները կ'անցնեն կ'անցնին ու տակաւին մանուկ՝ շրջանաւարտ կ'ըլլան։ Սակայն ձեզի կը հարցնեմ, այս տաբէքը ունեցող աղքատ տղայ մը շրջանաւարտ ըլլալէ յետոյ ի՞նչ պիտի ըլլայ և ի՞նչ տեսակ ապագայ կը կարծէք որ անոր վերապահուած ըլլայ։

Այս կէտերու վրայ լրջօրէն խորհիլ չա՞րժեր արդեօք։ Այն սովորութիւնը զոր ունէին մեր նախորդները, զայն յարգել լաւագոյն եղանակն է յաջողելու համար։ Խաղախիղի վարժարանը որ երբեմն ա՛յնքան նշանաւոր հանդիսացաւ և ուսեալ, կրթեալ երիտասարդներ պատրաստեց հանրութեան, ո՛չ Կազմական Կանոնագիր ունէր և ոչ ալ նոր դրութեամբ գծուած ծրագիր մը, իրենց դպրոցական պլանէն, թաղին կարողութիւնը ո՛րքան որ կը ներէր անոր համաձայն տղայոց կրթութիւն մը կուտային և մենք նոյն վարժարանէն ելած կարգ մը անձերու վրայ կը հիանանք և որոնք Ներսէսեան դպրոցին փառքն ու պատիւը պիտի մնան։ Այն ատեն թէ՛ աղքատը կ'օգտուէր և թէ հարուստը միանգամայն, բաւական էր որ աշխատելու կամք ունենար. աշխատութիւնն է որ մարդը մարդ կ'ընէ և ո՛չ թէ այս կամ այն ծրագիրը։

Նոյն յառաջդիմութիւնը ունէին Սամաթիոյ վարժարանները, ուր աշակերտելու բաղդն ալ ունեցած եմ, մեր ժամանակին ի՛սկ աւելի տասը տարի առաջ՝ շատ աղէկ ծրագիր մը ունէր, այնպէս որ նոյն ծրագրին համաձայն շրջանաւարտ եղող աշակերտ մը կրնար հրապարակին վրայ գիրք մը գրել։ Մինչդեռ այս օրուան իրենց շրջանը աւարտողները տակաւին տղայ են, բան մը ընելու անկարող և որոնց մէջը տակաւին չէ՛ արթնցած անձին գիտակցութիւնը։

Դրութեանս նպատակը ուրիշ բան չէ՛ բայց եթէ առաջարկել որ իւրաքանչիւր թաղ իր կարողութեան չափովը իր դպրոցը դարձնել պահէ։ Ասիկա ա՛յնքան կենսական խնդիր մըն է որ, կ'արժէ լուրջ խորհրդածութեան առարկայ դարձնել՝ եթէ չենք ուզեր այսպէս ալ տղայոց ապագան պարապ տեղը սպաննել։ Կրթութեան և դաստիարակութեան գործին կոչուող բոլոր մարդիկ պատասխանատու պիտի մնան թէ՛ հանրութեան և թէ իրենց խղճին առջև։

Հարուստը ի՛նչ եղանակով ալ ըլլայ, կրնա՛յ աղէկ կրթութիւն մը տալ իր զաւակներուն, իսկ աղքատ տղայոց կրթութիւնը պարտաւորեալ է [illegible]։ Մեր դպրոցներուն նպատակն ըլլալու է աշակերտներ հասցնել, զինուած թէ՛ գործնական կեանքի գաղափարներով և թէ՛ օժտուած՝ ուսման և գիտութեան պարգևներով։ Եւ որովհետև այս բանը ընող բարձրագոյն վարժարան չունինք և չունինք նաև ոչ-բարեկեցիկ ծնողքներու զաւակաց կրթութեան հոգը տանող մարդիկ, աղէկ է որ իւրաքանչիւր թաղ իր մասնաւոր կրթական ծրագիր ունենայ և անոր համաձայն յառաջ երթայ։

Անշուշտ այս տեսակ ծրագրի մը նպատակն ըլլալու է՝ ամենէն աւելի գործնական մարդիկ պատրաստել եւ որոնք միևնոյն ժամանակ ըլլան պատուաւոր, սրտի և մտքի տէր, և յայտնի է թէ սիրտ և միտք երբ համընթաց զարգացած են մարդուն մէջ, անոնցմով օժտուողը կրնա՛յ հացի խնդիր պէտք եղածին պէս մղել և անկէ յաղթական դուրս ելլել։ Մեր դպրոցները ասոր համար աշխատելու են, մեր ամէնուս պահանջածը այս է. և կը փափաքինք որ Ուսումն. Խորհուրդն ալ, որ վերին հսկող մարմին մըն է, դըպրոցներու զարգացման համար խորհի և արժի, եթէ կ'ուզէ իր պաշտօնը խղճի մտօք կատարել։ Միևնոյն խնամատարութիւնը ունենալու են նաև դպրոցներու հոգով զբաղող բոլոր ուսումնասէր մարդիկ։ Եւ երբ նոր շրջան մը պիտի սկսին դպրոցները, կ'արժէ որ կարգադրութիւն և նորանոր փոփոխութիւններ ունենան ազգային դաստիարակութեան կարօտ մանուկներուն շահուն և օգտին համար։

Դպրոցներուն նպատակն ըլլալու է մտքով հասուն տղաքներ պատրաստել տարիքով մեծ և մտքով մանուկներ։

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՑՈՒ

ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ

Հնաւոն կապուտակ լեռներու մէջ կորսուած սրածայր սապառաժներու ստորոտը սփռուն հնապատերով գաւառակ մըն է հազար մէթրէ աւելի բարձր լեռնադաշտի մը վրայ։ Հիանալի օդն ու ջուրը և շրջապատող անտառապատ այգիները ա՛յնքան հաճելի ու հրապուրիչ են որ այցելու մը շատ դժուարաւ պիտի ուզէր բաժնուիլ այդ եղանակէն եթէ անհրաժեշտ [illegible]ութիւնը, բարեխառնութիւնն ու չտես չահութիւն տեղւոյն յատուկ զղջացուցող թերութիւններ չլինէին (աղնուութիւնները յարգելով անշուշտ)։

Հայերը — Մասնաւոր եկեղեցւոյ զաւակ — ունին յոյժ հոյակապ եկեղեցի մը որուն նմանները Իզմիր, Ազգէնիր և ուրիշ շատ սակաւաթիւ տեղեր միայն կարելի է տեսնել. շինուած է 1881ին Ս. Երրորդութիւն անուամբ և պատիւ կը բերէ ժողովրդեան եկեղեցասիրութեան։ Բարեկիշատակ Տէր Յակոբ Ն. Ներսէսեան 1878ին օծուած է իր ծննդավայրը մանչերու ընդարձակ առողջապահիկ վարժարանով, որ ի պատիւ իր անունով կը յորջորջուի։ Մեծապէս ուրախալի պարագայ մըն է որ յիշեալ ուսումնասէր անձնաւորութիւնը իր հետևողն ունեցած է յանձին հանգուցեալ Տէր Մ. Սանիկեան Թոսունեանի որ 400 լիրա կտակած է դպրոցական նոր շէնքի մը շինութեան համար, քանի որ աղջկանց վարժարանին արդի շէնքը անբաւական է ու անյարմար։

Սոյսականը Կայս. բարեհաճ արտօնութեան՝ բարերարին խղճամիտ որդեգիրը մտադիր է իր կողմէն ևս բարգել կարևոր գումար մը ընդարձակագոյն ու նպատակայարմար շէնքի մը կառուցումը փութացնելու համար։ Յուսամ թէ, ներկայ սերունդն ալ ներքին բարոյական շէնքը բարձրացնելու համար, որուն այնքան պէտքը կզգալի է այսպիսի յետամնաց ժողովուրդի մը հիմնական դաստիարակութեան տեսակէտով։ Ներկայիս բոլոր բաւականին զարգացեալ երիտասարդներ կան — թէպէտ սակաւաթիւ — որոնք ազնիւ ու վեհ պարտականութիւն պէտք է համարին օգն ի բաժին աշխատիլ իրենց եղբայրակիցներուն մտքի մակարդակին բարձրացման ու սրտի զգացումներուն կրթութեան, յօգուտ երկրին ու հայրենիքին։ Մասնաւորապէս գիտելի պարագայ մըն է որ մեր մէջ գրեթէ ամէնքս ալ բարեբարոյ գրութիւնը նիւթական շէնք մը երևան բերելու մէջ կը կայանայ, առանց ի նկատի առնելու բարոյականին, որ կարևորագոյն է, կենսականն ու անհրաժեշտը... և ինչպէս յայտնի է մեր մէջ էն անտեսուածը, դժբաղդաբար։ Կլիմայի ու միջավայրի ազդեցութեամբ բնականէն ուշիմ և հնարիմաց դաստիարակութեան շնորհիւ Սիվրիհիսարցիք պատուաւոր մէկ մասը պիտի կազմէին մեր հասարակութեան, եթէ կարենային թօթափել տգէտ, իրիպասեաց սովորամոլ, անդրդրնդեղեան ճնշուած գաղափարներէն իրենց զարգացման ու յառաջացման մասին։

Առեւտրական տեսակէտով համեմատաբար լաւ վիճակ մը ունին, զլխաւորաբար զբաղելով թիֆթիկի արտածութեամբ, գաւաթագործութեամբ ու մանիֆաթուրայով։ Դերձի գործը դեռ նոր կը համարուի, այսու համերձ յառաջադիմութեան ու միանգամայն փափաքելի է։

Հակառակ առողջարար կլիմային, հայ բնակչութեան մէջ կարգ մը ծանր հիւանդութիւններ կ'ընդունուին, որոնք դժբաղդաբար թաքուն պահելով իրենց ապականիչ ազդեցութիւնը կը տարածեն [illegible]։ Այս կարևոր կէտը ընտանիքի հայրեր լուրջ նկատառութեան առնելով պէտք է ջանան առաջքը առնելու, ի հարկին դիմելով բժշկական խնամոց, որովհետև հիւանդոտ, տկարակազմ սերունդ մը, [illegible] ծանրածանր հետևանքներ կրնան ունենալ նոյն իսկ սերունդներու համար։ Բուն դաստիարակութեան եղական ու վնասակար նորոյթներու [illegible] է որ ամէն տեղ, նոյն իսկ այսքան քաշուած գաւառի անկիւններուն մէջ իսկ բոյն դրած կը յառաջանայ անարգել անդադար։

Սիվրիհիսարցիք՝ որ երբեմն — ժամանակ առ ժամանակ — շնորհքով բարեկարգ վարժարաններ կրցած են պահել ու այսօրուան մասին վրայ համբաւող բարեկիրթ երիտասարդներու ծնունդ տալ՝ ջանադիր պէտք է լինին ամէն կարելին՝ նոյն իսկ անկարելի ըղձողութիւն ընել ժամանակին ոգւոյն համաձայն լաւագոյն դիրքի մը մէջ դնելու համար ուսման ու դաստիարակութեան ծառայող այդ յարկերը, որ բանք նու իրական են ու պէտք է լինին պատուաւոր համայնքի մը համար։ Բաւական լուրջ ջանքեր ընելու գիտակցութիւն մը կը տեսնուի այդ կէտ. Մաղթելի է որ ի զլուխ հանեն ու յառաջանան նոր տարիներով քաղելու համար զգացուած արդիւնքները կրթութեան ու զարգացման։

Գ. Գ. Փ.

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹՒՈՒՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ
"ԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՕԹԷԼԸ,,

ՔԱՆԻ ՄԸ ՆՕԹԵՐ ՍՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Սղագրութիւնը (Sténographie) գիտուած է օրէ օր մեծ կարևորութեան առնել գործնական կեանքի մէջ։

Մեր օրով ասոր գործածութիւնը երբեմն պէս սահմանափակ չէ, այլ հետզհետէ ընդարձակուելով՝ մեծ ծաւալ մը առած և կարևոր դեր մը ստանձնած է առևտրական հաստատութիւններու, փաստաբանական ժողովներու ու խորհրդարաններու մէջ։

Ուշագրաւ չահեկան է հակիրճ տեսութիւն մը ընել այս պատմական ծագման և անոր կրած յաջորդական փոփոխութիւններուն վրայ։

Սղագրութիւնը անծանօթ էր Հռովմայեցիները կանխող ազգերուն. բայց գիւտը կը վերագրուի Կիկերոնի ազատագիր գերիներէն Թիրոնի, որ Քրիստոսէ առաջ 103 թուին ծնած է։

Թիրոն [illegible] սղագրէր Կիկերոնի խօսած ճառերը, զորս վերջէն կ'արտատպուէին։ Այս մասին պատմութիւնը կ'ըսէ թէ, մեծ ճարտասանը խիստ շատ կը սիրէր իր ազատագիր գերին և այս վերջինին նշանագրել կուտար իր անձնական նամակներն ու գրութիւնները։

Թիրոնի օրով սղագրութիւնը իր բուն իմաստով՝ գոյութիւն չունէր, այլ պարզապէս նշանագրութիւն մըն էր, որ հետզհետէ տարիներու ընթացքին մէջ ձևափոխուելով՝ առաւ իր այժմեան դրութիւնը։

Կիկերոնի ժամանակակից սղագրութիւնը՝ հնարիչին անունով կոչուեցաւ Թիրոնեան Սղագրութիւն, որ վանկերու համառօտագրութեան վրայ հիմնուած էր. ասոր յաջորդեց Զայկական գրութիւնը, որ հնչումը գիր կ'առնէր։

Այս երկու դրութիւններն ալ իրենց նախնական վիճակին մէջ խիստ անկատար էին և ունէին անկանոնութիւններ որոնց պատճառաւ սղագիրները մեծ դժուարութիւն կը կրէին գրածնին կարդալու, և յաճախ միևնոյն գրութիւնն տարբեր իմաստներ կը հանէին։

Այնուհետև ամէնէն աւելի գործա-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 196

ՔԱՍԻՄ

Կնճռոտ Հանգոյց Մը

ՎԷՊ
ՏԻՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե.

—Այնչափ խիստ գտնուիլ անկարելի էր տիկին, պատասխանեց Շաւարշ յարգական ձևերով, շատ չի խմեց, հազիւ մէկ երկու գաւաթ խմեց, ինչ որ չէր կրնար արգիլել, բայց վստահ եղէք որ առողջանաբար պիտի բարեխօսուի, ու մէկ քանի շաբաթէն կը տեսնէք որ ինքնաբերաբար պիտի մերժէ ո և է ըմպելի։

—Արդէն ինք ըսաւ միտում մը ունի և քաջայայտ եմ որ դուք ձեր ընկերակցութեամբ պիտի ջանաք առաջքն առնել։

—Ո՛հ տիկին, մի՛ կասկածիք անոր վրայ, ամէն միջոց պիտի գործադրեմ ձեզ հաճելի ըլլալու համար։

Տանտիրուհին առաջին անգամ ըլլալով երախտապարտ շնորհակալութիւն յայտնեց Թարգմանին, որ խիստ գոհ կ'զգար զինք՝ ձեռք բերած յաջողութեանը համար։

Մէկ երկու շաբաթ անցան այսպէս, Վրացին թէև չպակսեցուց գինիին քանակը, բայց Շարամով աւելի զգուշաւոր ըլլալ սկսաւ, տեղի չտալու համար անհրաժեշտին ազատախօսութիւններուն։ Իրիկուները չորսը մէկէն պառկելու կ'ելլէին և եթէ Թատրոն երթալ ուզէին՝ մէկտեղ կ'երթային ու մէկտեղ կը վերադառնային, նոյն իսկ ցերեկներն ալ եթէ գործի համար դուրս ելլել հարկ ըլլար, Վրացին օձիքը թող չէր տար հանքատէրին, որուն անբաժան ընկերը դարձած էր գրեթէ։

Խաղաղութիւնը Վրացին բնութեան տակ վերադարձած էր Շարամովի բնակարանը, և գեղանի տիկինը հիմա աւելի չէր ունենար ամուսնոյն զեղխութիւններէն գանգատելու։ Հանքատէրը պարզապէս կը վախնար այս կատաղի մարդուն խուժդուժութիւնէն, որուն փորձը մէկ քանի անգամ ճաշակած էր արդէն Պաքուի մէջ և չէր ուզեր որ հոս ալ շողային դաշոյնները։

Տիկինին մտերմական կենակցութիւնը սա չէր՝ անիկա փոխադարձ սիրոյ և համերաշխութեան կը ցանկար, ինչ օգուտ որ, սակայն, ամուսինը հոգիէ ազնուութիւն չունէր և բռնութեան և երկիւղի առջև միայն կրնար խոնարհիլ։ Աս պարագան թէև ցաւ կը պատճառէր գեղանի կնոջ, բայց ամուսնական հաշտութիւնը պահելու համար ստիպուած էր ակամայ ապաստանիլ եղբօրը անտանելի լուծին, որուն տակ հանքատէրէն աւելի ինք էր որ կը ճնշուէր։

Շաւարշ որ հեռուէն լուռ հանդիսատեսը կ'ըլլար այս ամէնուն, օր առաւր կը մշակէր բարեկամութիւնը Վրացիին հետ, որ կամաց կամաց ամէն բան ըլլալ կ'սկսէր տան մէջ։ Երիտասարդը իր սրամտութեամբ կը կռահէր որ այս կոշտ սրիկային քմահաճոյքը օր մը չէ օր մը մեծ փոթորիկ պիտի յարուցանէր երկու ամուսիններուն միջև, քանի որ հանքատէրը հլու գերիի մը դերը ստանձնած էր անհրաժեշտին առջև ու առանց անոր հրամանին չէր կրնար աջ ու ձախ շարժիլ։ Սաանկ ճնշումի մը բնականաբար քիչ մը դժուարաւ կրնար հպատակիլ միլիոնատէրը, և եթէ առջի բերան ձայն չէր հաներ, բարկութեան վայրկեանի մը մէջ ամէն նկատում ոտքի տակ առնելով, դրամին ուժովը պիտի ջախջախէր անհրաժեշտն ալ, կինն ալ, զաւակն ալ։

Երիտասարդը կը զարմանար Շարամովի համբերատարութեան վրայ ու չէր գիտէր թէ ինչո՞ւ այսչափ կը նուաստացնէր ինքզինքը սրիկայի մը առջև, զոր անկէ վայրագ սրիկայի մը ձեռքով ջախջախելը մէկ քանի ոսկիի խնդիր էր միայն. Բաքուի նման քաղաքներու մէջ, ուր հազարներով կը հաշուուի անանուններուն թիւը։

Այս պարագան սակայն խիստ նպաստաւոր էր Շաւարշի որ թէ՛ երկու ամուսիններուն և թէ՛ Վրացիին հետ սիրով կ'ապրէր, միշտ պահելով իր չէզոքութիւնը։ Միւս կողմէ հազուադէպ առիթ մ'էր, երկու ամուսիններու իւրաքանչիւրին ալ զատ զատ ներկայանալով անոնց հետ մտերմանալու և գործելու։ Ուստի օր մը տիկինը առանձին գտնելով մտերմական տեսակցութիւն մը սկսաւ անոր հետ ու այրած սրտով մը.

—Թէև ձեռնհասութիւնս վեր է, ըսաւ, ձեր ներքին գործերուն միջամտելու, բայց տարուան մը կենակցութիւնս կարծեմ իրաւունք կուտայ ինծի քիչ մը համարձակ ըլլալու, երբ ո և է չարիք կը հեռատեսեմ ձեզ նկատմամբ։

—Ո՜հ շնորհակալ եմ, միւսիւ Շաւարշ, պատասխանեց Տիկինը, ուրախ կ'ըլլամ եթէ բացայայտ խօսիք։

—Գիտէ՞ք որ ձեր եղբօր գալէն ի վեր բոլորովին փոխուեցաւ մեր տան ու սարքը։

—Ի՞նչ եղաւ որ, հարցուց Տիկինը, զարմանալով Թարգմանին բողոք արտայայտող այս ձևերէն։

—Իմ մասիս ես մտերիմ բարեկամն եմ ձեր եղբօր որ շատերուն կը սիրէ ու կը յարգէ զիս, բայց կը վախնամ որ անոր՝ Պ. Շարամովի դէմ բռնած ընթացքը սխալ հետևանք մը ունենայ։

—Կ'աղաչեմ, բան մը լսա՞ծ էք, հարցուց կինը անձկութեամբ։

—Միթէ հա՞րկ է բան մը լսել, գործերու բնական ընթացքը այս հետևութեան չի՞ յանգիր, անանկ պատուաւոր միլիոնատէր մը կրնա՞յ ստորնական դիրքի համբերել, դուք արդէն խելացի Տիկին էք և պէտք չունիք իմ խորհուրդներուս։

—Շնորհակալ եմ ձեր այս բարեկամութենէն զոր պիտի չմոռնամ, կրկնեց Տիկինը յուզումով, բայց կ'աղաչեմ անկեղծաբար ըսէ՛ք, բան մը լսա՞ծ էք։

Անկեղծ ըլլալու համար պէտք է խոստովանիմ թէ, բնաւ խօսած չեմ այս մասին պարոնին հետ, բայց կը կարծեմ որ ճնշումին ստորնացումին այս աստիճանին չի կրնար դիմանալ ո՛ և է ամուսին, ո՛րչափ ալ ազնիւ, համբերատար ու ընտանեսէր ըլլայ, ամէն վայրկեան կը տեսնեմ որ լուռ մունջ կը տառապի պարոնը և կը վախնամ որ օր մ'ալ կուտայ մեծ որոշումը ու Աստուած չընէ՜...

—Արդէն ամենէն մեծ վէրքը բացիք, պարոն Շաւարշ, հառաչեց Դիանը, ես ալ կը զգամ այդ պարագան, բայց ի՞նչ կուգայ ձեռքէս, տարի մըն է մեզի հետ կը կենակցիք և տեղեակ էք մեր ընտանեկան կեանքին, միթէ յանցանքը ի՞մս էր որ եղբայրս հոս կանչել տուի... պարոնը ազնիւ մարդ, բարի մարդ, իր անձին տէրը չէ. մէկ երկու կին տեսնելուն պէս ամէն բան կը մոռնայ ու անոնց կը յանձնուի... ուսեալ մարդ էք, գիտէք թէ այսպիսի կացութիւն մը ո՛րչափ անտանելի է սեմ կնոջ համար որ ամուսնական կեանքը իր վեհութեամբը, սրբութեամբը, վսեմութեանն ու ամուսիններու փոխադարձ հաւատարմութեանը մէջ միայն կը փնտռէ։

—Գիտեմ, տիկին, առանց ճշմարտութիւնը կը խոստովանիմ, միւս կողմէ սակայն կը յուսամ որ ձեզի պէս ազնիւ տիկին մը փոքրագոյն չարիքը մեծագոյնէն նախապատուելը կը խորհի։ Պարոնին մէկ երկու թեթևութիւնները ա՛յնչափ ծանր չեն կրնար ազդել, որչափ անոր զայրոյթի գրգռումին տակ տուած անհաշիւ մէկ որոշումը։

(Շարունակելի)

ական բառերը սղագրութեան սկզբնատառերով և տարբեր հնարքներ, աւելի կամ նուազ գլխաւորը մէթոտներ հնարելով, յաջողեցան քիչ թէ շատ արագօրէն սղագրել հրապարակային ժողովներու, ճառախօսութիւններու, դատարանական վէճերը։

Օգոստոս կայսեր օրով, սղագրութիւնը ամբողջ Հռոմէական կայսրութեան մէջ տարածուեցաւ, և նոյն նպատակին համար 3000ի չափ վարժարաններ բացուեցան։

Քրիստոնեաները՝ Եկեղեցւոյ Հայրերուն երկասիրութիւններն ու քարոզները սղագրութեամբ գրի կ'առնէին։ Կղերականներու զարգացած դասը մասնաւորապէս եռանդուն հետեւող եղաւ Թիրոնեան սղագրութեան։ Ասոնց մէջէն յիշատակելու արժանի է Կարլոմանի եպիսկոպոսը, որ երրորդ դարու մէջ 13000ի բարձրացուց նշանագիրներու թիւը։

Թիրոնեան դրութիւնը չարունակուեցաւ մինչեւ տասներորդ դար։ Միջին դարուն մէջ սղագրութիւնը կարծես թէ ժամանակ մը քունի կը դատապարտուի, վերապրելու համար տասներորդ դարուն՝ Անգլիոյ մէջ, ուր հակառակ խորհրդարանին խստութիւններուն ու հալածանքներուն կը յաջողի վերջապէս յաղթական դուրս ելլել, 1769ին, անգլիական թերթի մը յամառ ջանքերուն շնորհիւ, և մուտք գտնել ժողովուրդին զարգացեալ խաւերուն մէջ։

Այսպէս քսանամեայ անդուլ գործունէութենէ մը վերջը, կը հասնի մինչեւ մեր օրերը։

Այս վերջին ժամանակամիջոցին մէջ հնարուեցան բազմազան դրութիւններ, որոնց գլխաւորներն են՝ Շէլթընի, Մասոնի, Կըռնէյի ու Թամսէի դրութիւնները։

Մեր օրով ամէնէն աւելի ընդհանրացած են՝ Թէյլօրի, Կապէլսպէրկի, Շթօլցի ու Տիւփլուայէի սղագրութիւնները։ Առաջինը՝ Անգլիոյ, յաջորդ երկուքը՝ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ, իսկ վերջինը՝ Ֆրանսայի մէջ։

Տիւփլուայէի դրութիւնը կանոնաւորութեան ու գիտական մէթոտին պատճառով, միւսներէն աւելի ընդունելութիւն գտած է հրապարակի վրայ։

Այս դրութեան հնարիչը եղած է Տիւփլուայէ, որ մեզի ժամանակակից է։ Տիւփլուայէի սղագրութիւնը կազմուած է ուղղահայեաց, հորիզոնական, շեղ ու կոր գծերով. բառերու ուղղագրու- [illegible] միայն արտասանութիւնը։ Վարժ սղագիր մը յիշեալ դրութեամբ վայրկեանի մը մէջ կրնայ մինչեւ 120 բառ սղագրել, ամենայն յստակութեամբ նօթի առնելով ճառեր, քարոզներ ու ատենախօսութիւններ։

1900ի Բարիզի տիեզերական ցուցահանդէսին մէջ տեղի ունեցած մրցումին առթիւ, Տիւփլուայէի սղագրութիւնը առաջին հանդիսացաւ, իր արագագրութեան ու կանոնաւորութեան համար։

Սղագրութիւնը Պոլսոյ մէջ ալ սկըսած է մուտք գտնել ու տեղական օտար վարժարաններուն մէջ իբրեւ դաս կ'աւանդուի։

Ինչո՞ւ ուրեմն անտեսուի մեր վարժարաններուն մէջ սղագրութեան ուսումը, քանի որ ասոր պէտքը օրէ օր զգալի կ'ըլլայ հրապարակին վրայ։

Մեծ զոհողութիւններու ու ծախքերու ալ չի կարօտիր ասիկա, չաբաթը ժամ մը կը բաւէ քիչ ատենէն իւրացնելու այս արուեստը։

Ես, պաշտօնիս բերմամբ, առիթ ունեցայ ինքնօգնութեամբ սորվիլ Տիւփլուայէի սղագրութիւնը և կը խոստանիմ թէ, առանց ամենափոքր դժուարութիւն մը քաշելու, յաջողեցայ 2-3 ամսէն լիովին հասնիլ նպատակիս։

Վարժարանի վարիչներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ այս խնդրոյն վրայ։

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԷՐՈՍԿԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 Յուլիս 26/8 Օգոս. Շաբաթ)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան		32 փր.
» միջին տեսակ »		31-31$\frac{1}{2}$ »
Ճերմակ Ա. լիպրայէն պակաս		8$\frac{1}{4}$ ղշ.
» Բ.	»	8$\frac{1}{2}$ »
Մախլութ (խառն)	»	10$\frac{1}{2}$-11 »
» (հաճարով)	»	11$\frac{1}{2}$-12 »

Այսօր ժամանից 9 վակոն ցորեն Անատոլ։

Ռումէլի 8 վակոն լիպրաէն պակաս 8$\frac{3}{8}$-9$\frac{1}{2}$ ղրշ.

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը		72 ղշ.
» »	Բ. և Գ. »	68-70 »

ԹԵՓ

Օխան 15$\frac{1}{2}$-16 փարա։

ԳԱՐԻ

Աղէկ տեսակը 10$\frac{3}{4}$ ղրշ. գրիւը
Երկրորդ » 9$\frac{3}{4}$-10$\frac{1}{4}$ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 27-29 փարա։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ փոխարքայ Լորտ Քըրզըն կառավարական խորհուրդին մէջ ճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ կ'ընդունի իր պաշտօնավարութեան շրջանին երկարաձգումը։ «Հնդկաստանի փոխարքայութեան հնգամեայ տեւողութեան սովորութիւնը կամ կանոնը ընդհանրապէս շատ իմաստուն կանոն մըն է։ Ես պիտի չուզէի ինքնաբերաբար տկարացնել այս գործողութիւնը։ Ասկից զատ, ես շատ աղէկ գիտեմ թէ ո՛չ մէկ մարդ անհրաժեշտ է, ուրիշներ ալ կրնան գտնուիլ որոնք կատարելապէս կարող են այս գործը առաջ վարելու։ Գիտեմ նաեւ թէ հայրենիքէ երկարժամանակեայ բացակայութիւնը և սաստիկ յոգնութիւնը ո՛րքան գէշ կ'ազդեն առողջութեան, ուժին և մաքին վրայ։ Վերջին յիսուն տարիներուն մէջ երկու փոխարքաներ միայն կրցան պաշտօնին հինգ տարուան շրջանէն աւելի պաշտօնավարել։ Ասոնք և ուրիշ իրողութիւններ պատճառներ են պաշտօնին երկարաձգումը չընդունելու, բայց միւս կողմէ կը զգամ թէ կառավարութիւնը իրաւունք ունի խնդրելու որ չարունակեմ պաշտօնս, որովհետեւ ծանր և դժուարին գործեր կան ընելիք Հնդկաստանի մէջ, և գտնուող մարդը միայն աւելի ի վիճակի է ի կատար հանելու։ Հինգ տարիները կրնան բաւական համարուիլ անհատի մը համար, բայց շատ կարճ են Վարչութեան մը համար որ բարեկարգութեան ընդարձակ ծրագիրներու մէջ մխրճուած է և կը բաղձայ վերջնել շատ մը գործեր և նոր մղումներ տալ մեր Հնդկական Վարչութեան դժուարին գործառնութեան։ Դաստիարակութիւն, ոստիկանութիւն, երկաթուղի, ջրաբաշխական աշխատութիւններ, երկրագործական, ճարտարարուեստական և առեւտրական յառաջացում և մեր Վարչութեան մէկ մի ճիւղի և մէկ մի բաժնի մէջ արդիւնաւորութիւն և աշխատութիւն — ասոնք ամէնքը այն ընդհանուր գիծերն են որոնց վրայ այս երկիրը կրնայ հետամուտ ըլլալ մեծամեծ զարգացումներու որոնք իրեն կը սպասեն նոր սերունդի մը համար։ Մեր աշխատութեան մէկ մասը եղած է արդէն, բայց դեռ շատ թերի բաներ կան։ Այս նկատումներն են որ խորհիլ տուին ինծի թէ պէտք չէ Անգլիա դառնալ տակաւին և անկատար թողուլ պարտաւորութ[illegible] դրելով առաջ տանիլ այս գործը, դեռ կրնամ բան մը ընել այս երկրին ժողովուրդին համար, որուն այս կամ այն եղանակաւ՝ կը ծառայեմ անհա շատ տարիներէ ի վեր։ Ուստի ընդունեցի Անգլ. կառավարութեան առաջարկութիւնը երկարելու ժամանակ մը ևս պաշտօնիս շրջանը, թողլտուութիւն առնելով արձակուրդ մը ընել Անգլիա երթալով դալ տարի, եթէ փափաքիմ։»

ԱՆԳԼԻՈ-ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ առեւտրական նոր դաշնագրի մը համար բանակցութիւններ չեն կատարուիր առ այժմ։ Այս մասին երկու կառավարութիւններուն միջեւ անցած դարձածները հրատարակուեցան վերջին Կապոյտ տետրակին մէջ, որուն պարունակութիւնը յայտնի է մեր ընթերցողներուն։ Անոր հրատարակութենէն վերջը Գերմանիա շատ հաշտարար մօտք նոր Ծանուցագիր մը ղրկեց Լոնտոն, հասկըցնելով թէ առ այժմ չկրնար ընդունիլ Անգլիոյ հրաւէրը առաջարկութիւններ ընելու առեւտրական նոր դաշնագրի մը կնքման համար, քանի որ Մր. Չէմպըրլէնի մաքսային քաղաքականութիւնը դեռ որոշ գիծերու վրայ գըծուած չէ. ուստի Գերմանիա իր ընելիքը և ըսելիքը կը վերապահէ ապագային։ Ասկէց կը հետեւի որ թէեւ Անգլիա և Գերմանիա տակաւին մաքսային պատերազմի մը ձեռնարկած չեն, Անգլիա պէտք է ամէն միջոց ձեռք առնէ այսպիսի կռիւի մը պատրաստուելու համար։ Հետեւաբար, այս միջոցիս Անգլիացի պետական մարդիկը կ'ուսումնասիրեն այն պայմանները և կացութիւնը որոնք առաջ եկան 1893ին Ռուսիոյ և Գերմանիոյ մաքսային պատերազմին ատեն և անկէց վերջը։ Մր. Չէմպըրլէնի այդ կարծիքը թէ հարկ պիտի ըլլայ Անգլիա բերուած արմտիքներուն վրայ տուրք դնել, յայտնապէս կը ցուցնէ թէ, անգլիական կառավարութիւնը մտադիր չէ յանկարծ փնառելու Գերմանիոյ, իր ապագայ մաքսային քաղաքականութեամբ, որովհետեւ Գերմանիայէն գրեթէ անոչ ան քանակութեամբ միայն արմտիք կը ներածուի Անգլիոյ մէջ։ Բայց Անգլիոյ մէջ գովեստի արժանացած է Մր. Չէմպըրլէնի փափաքը գաղթավայրերը աւելի ուժով Անգլիոյ կապելու մաքսային նոր քաղաքականութեամբ մը, ինչպէս որ Գերմանիոյ նպատակը եղած է երկար ատենէ ի վեր նոյնը ընել ի մասին իր սեփական գաղթավայրերուն։ Ուստի բնական է որ գերման իշխանութիւնք անձկանօք կը սպասեն թէ, Մր. Չէմպըրլէն ինչ ճամբաներ և միջոցներ պիտի գտնէ գործադրելու համար այդպիսի քաղաքականութիւն մը։

ՔՈՆԿՕ.— Պելժ կառավարութիւնը վերջապէս ընդունեց թէ Քոնկոյի Ազատ Երկրին վարչութիւնը մեծամեծ բարեկարգութիւններու պէտք ունի։ Պելժ Թերթերը կը ծանուցանեն թէ ի մօտոյ բոլորովին պիտի վերակազմուի Քոնկոյի նահանգներուն վարչութիւնը։ Արքայական Հրովարտակ մը Բարձրագոյն Խորհուրդ մը կ'անուանէ որուն պիտի անդամակցին նաեւ Անգլիացի, Գերմանացի և Ֆրանսացի անձնաւորութիւններ։ Այսպէս բարեկարգութեան խնդիրը Միջազգային կերպարանք մը պիտի առնէ։ Մինչեւ հիմայ Բարձրագոյն Խորհուրդին բոլոր անդամները Պելժ էին, բացի մէկէն։

ԿԱՇԱՌԱԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՊՔԸ ՄԱՃԱՌՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Մաճառ վարչապետ Խէն Հէտէրվարի չարունակելով իր պատասխանատուութիւնը, ըսաւ թէ Ցարարի կոմսին հետ իր յարաբերութիւնները բարեկամական եղած են միայն, որովհետեւ անոր ծերունի հօրը հետ ի վաղուց ծանօթութիւն ունի։ Վարչապետը խոստովանեցաւ թէ կոմսը յաճախ իր քով կուգար և ծրագիրներ կ'առաջարկէր քաղաքական տագնապը լուծելու, բայց ա՛յնքան անգործնական էին որ անոնց ընդունելութիւնը անկարելի էր։ Վարչապետը իր ձայնը բարձրացնելով իր վկայութիւնը վերջացուց հետեւեալ բառերով.—Ձեռ մէկը որ կրնայ հաստատել թէ իմ քաղաքական անցկալիս մէջ երբեք գործածած ըլլամ միջոցներ զորս չկարենամ արդարացնել իմ քաղաքական նպատակներս հասնելու համար։ Դժուարին պարագաներու մէջ վարեցի Խրուաթիոյ վարչութիւնը, բայց երբեք անանկ միջոցներ չգործածեցի ազդեցութիւն բանեցնելու համար կա՛մ Մամուլին և կամ անհատներու վրայ։ Եթէ ըսածիս հակառակը ըլլար, պիտի գտնուէին հիմա մարդիկներ որոնք առաջ գալով պիտի ցրուէին զիս։ Մինչ ջանացած եմ իմ գործս կատարել պատուաւոր միջոցներով, և նոյնը պիտի ընեմ հոս Մաճառստանի մէջ ալ, և բնաւ չեմ անցներ միւսքէս, Վարչապետութեանս առաջին ամսուն մէջ, ընել ինչ որ երբեք չըրի տարիներով հանրային գործունէութեանս ատեն. իմ անցեալովս կրնամ անուղղակի կերպով ապացուցանել թէ այդպիսի միջոցներ երբեք չեմ գործածեր։» Վարչապետին վկայութիւնը խորին տպաւորութիւն ըրաւ բոլոր ներկաներուն վրայ, և կառավարական կուսակցութեան շատ մը անդամները որոնք Ցանձնաժողովին անդամ կը գտնուէին, ծափահարեցին։ Վարչապետը երես առ երես հարցաքննութեան միջոցին ալ պատասխանեց բոլոր եղած հարցումներուն, և բնաւ երեւան չելաւ պարագայ մը որ ցոյց տար թէ կոմս Ցարարի կաշառքի գործին ո և է ձեւով մասնակից եղած ըլլայ։ Նոյն իսկ ընդդիմադիր կուսակցութեան թերթերը կ'ընդունին թէ անոր յայտարարութիւնները ճշմարտութեան դրոշմը կը կրեն և թէ անոր անձնական պատիւը անարատ դուրս կուգայ այս փորձութենէն, բայց, այսու հանդերձ, կ'ըսեն թէ չի կրնար երկար ատեն մնալ Վարչութեան գըլուխը, և պէտք է «զոհ մը ըլլայ Մաճառ ազգին նախանձաւոր պատուոյն առջեւ։»

* * Կոմս Նուլիուս Անտրաշի Քննիչ Ցանձնաժողովին առջեւ յայտարարեց թէ իրրեւ ականատես վկայ մը անցած դարձածին, հաստատապէս համոզուած է թէ կոմս Խէն Հէտէրվարի գործէն բնաւ տեղեկութիւն չունի։ Հարցուեցաւ իրեն թէ ինչո՞ւ Վարչապետը միջնապէս չյայտարարեց Խորհրդարանին մէջ թէ գործին հետ կապ չունի։ Անտրաշի կոմս պատասխանեց թէ կոմս Հէտէրվարի Ցարարի կոմսին նամակը նիստին փակումէն վերջ միայն ընդունեց, և հետեւաբար նոյն օրը այդ մասին չէր կրնար տեղեկութիւն տալ Ժողովին մէջ։

ՆՈՐ ՆԱՒԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՕԶՊՕՐՆԻ ՄԷՋ.— Անգլիոյ Թագաւորը անցած շաբթու Օզպօրնի նորաշէն նաւային վարժարանը այցելելով անոր բացումը կատարեց (Հուայթ կղզիին մէջ)։ Բոլոր շէնքերը աւարտ անցուց, վարժարանին մէջ 600 գործաւորներ կ'աշխատէին, մէկ մասը դեռ աւարտած չէ։ Թագաւորը անուանեց զայն Արքայական Նաւային Վարժարան։ Ն. Վեհափառութիւնը այդ վարժարանին համար ազգին նուէր ըրաւ Օզպօրնի ագարակին քանի մը արտավար հող։ Վիքթորիա Թագուհին վախճանէն տարի առաջ գնած էր այդ հողերը, և անոնց վրայ շինել գեղեցիկ պալատ մը որուն բարձրագիր դրօշը և զանգակի աշտարակները չքեղութիւնը կ'աւելցնէին այդ հոյակապ ճարտարապետութեան։ Նորաշէն վարժարանը Հիւլէյ Ռուբբէնկէմի գիւղին մէջ է, որ նշանաւոր է իր գեղեցիկ եկեղեցիին համար, ուր հանգուցեալ Թագուհին շատ տարիներ ջերմեռանդ յաճախող մըն էր։ Վարժարանը շինուեցաւ հանրօգուտ նախարարութեան հըսկողութեան տակ։ Շէնքը կը բաղկանայ զանազան անջատ մասերէ, ամէնքն ալ մէկ յարկով և գաղտնի անցքերով իրարու հետ միացած։ Ննջարանները երեք մասերու կը բաժնըւին, մնացեալ մասերն ալ վեց են զանազան նպատակի համար գործածելի։ 180 Աշակերտի բոլոր պէտքերուն լիովին պիտի բաւէ վարժարանը։ Վիքթորիա Թագուհիին պալատին ախոռները բոլորովին նոր կերպարանափոխութեամբ մը ճաշարանի մը վերածուած են, 97 ոտք երկայն 31 ոտք լայն։ Երկու կողմերն ալ դասարաններ, ուսուցիչի սենեակներ, ընթերցարաններ, քիմիական աշխատանոցներ, ևն։ Մեծ սրահին մասը, 170 ոտք երկայն 80 ոտք լայն, և 37 ոտք բարձր, նորագոյն մարմնամարզական գործիքներով լեցուն է։ Այս մասին մէջ է նաեւ զբօսարանը 100 ոտք երկայն, 40 ոտք լայն, ուր ի հարկին կրօնական պաշտամունք ալ կրնայ կատարուիլ։ Ջուրի հայթայթման մասը, որ 44 ոտք բարձրութիւն ունի, կը պարունակէ ահագին ջրամբար մը, ուրկէց ջուրը՝ որ Օզպօրնի ագարակէն առնուած է խողովակներով, ամբողջ շէնքին մէջ շրջան կ'ընէ։ Սպաներուն Թաղը կը պարունակէ 35 յարկաբաժին, պատշաճօրէն յարդարուած գեղարուեստական ճաշակով։ Նախասենեակին մէջ, հանդիսաւոր վերեւ, դրուագուած է Վիքթորի մարտանաւը որ ծովակալ Նէլսընի մարտանաւն էր Թրաֆալկարի նաւամարտին ժամանակ։ Այդ պատկերին տակն ալ դրոշմուած է սա՛ պատմական նշանաբանը. — «Անգլիա կ'ըսպասէ որ ամէն ոք իր պարտաւորութիւնը կատարէ։» Երկու մասերն ալ յատկացուած է վարժարանին պաշտօնեաներուն իբրեւ ննջարան։ Գործածուած ատաղձները հրդեհի դէմ ապահովուած են ներսէն և դուրսէն։

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՊԱՊԸ օտար կենդանի լեզու չի գիտեր իր վենետիկեան գաւառաբարբառէն զատ։ Ո՛չ իսկ ֆրանսերէն գիտէ։ Իր նախորդն ալ ֆրանսերէն չէր գիտեր բայց երբ Պրիւսէլի պապական նուիրակ անուանուեցաւ, քիչ ժամանակէն յաջողեցաւ խօսիլ և գրել նոյն լեզուն։ Իր հայրը փոքրիկ խանութպան մըն էր, մայրն ալ գիւղացի ընտանիքի մը կը վերաբերէր։ Աղջկութեան անունն էր Աննա Սանսօնի, [illegible] Սարթօ անպատճառ կը մասնակցէր ո և է կրօնական արարողութեան, որ Վենետիկ կատարուէր։ Նոր Պապը այսպէս ծանօթ է Վենետիկ այցելող բոլոր զբօսաշրջիկներուն։ Ամառները լողարան կ'երթար Լիտոյի վրայ իր փոքրիկ շոգեմակոյկով, և բոլոր հանդիպածներուն հետ կը խօսէր իր սիրուն գաւառաբարբառով։ Պերճանք և շքեղութիւն չի սիրեր, ձեւերու սիրուն պարզութիւն մը ունի, և իր գեղացի ծագումին վրայ պարծենալ շատ կը սիրէ։ Սկզբունքներուն մէջ անընկճելի է, բայց իր հեզահամբոյր բնաւորութիւնը կ'ամոքէ իր հաստատամտութիւնը կամ տեսակ մը յամառութիւնը։ Իր եղբայրներէն մին գինեպան է Մանտուայի մէջ, իր 4 քոյրերէն երկուքը — Մարիա և Ռօզա — իրեն հետ կ'ապրէին Վենետիկի պատրիարքանիստ ապարանքին մէջ, երրորդը կարգուած է Սալզանօ քաղաքին դըպրապետին հետ։ Չորրորդ քոյրն ալ կարգուած է Պապին ծննդավայր Րիէզէի պանդոկապետի մը հետ։ Խստակրօն է, և իւրէջ այլոց արգիլած էր իր Թեմի քահանաներուն հեծանիւ նստիլ։ Պապին մէկ ուրիշ եղբայրն ալ Մանտուայի մօտ Կրացիա գիւղին Թղթատան մէջ պաշտօնեայ է։

* * Երբ գարնան Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւոր Վենետիկ այցելեց, կարդինալ Սարթօ պաշտօնապէս բարի գալուստ մաղթեց Ն. Վեհափառութեան, մտերմօրէն խօսեցաւ կարդինալին հետ, և այնչափ գոհ մնաց որ մինչեւ սենեակին դուռը ընկերացաւ Գերապայծառին։

* * Երբ Սարթօ 50 քուէ ստացաւ, ա՛յնքան գէշ ազդեց այս անակնկալը իրեն վրայ որ գրեթէ մարիլիք եկաւ վրան։ Երբ կարդինալները մի առ մի սկսան համբուրել իր հողաթափը և ձեռքը, Սարթօ առատ արցունք կը թափէր սաստիկ յուզումէն։ Ընտրութենէն անմիջապէս վերջ երկար նամակ մը գրեց նախ իր քոյրերուն, եղելութիւնը իմացնելով և պատուէրներ տալով Վենետիկի իր թեմական և անձնական գործերուն մասին։ Ցետոյ Պապը բոլոր եւրոպական Տէրութեանց և Վեհապետներուն պաշտօնապէս ծանոյց իր ընտրութիւնը։

Մեր Սիվրիհիսարի գործակալն է Մեծ. Տիար Գէորգ էֆ. Զէթինեան, որուն դիմելով կարելի է բաժանորդագրուիլ։

Կարդալ Դ. էջը նորաձեւութեան «Կիւլիսթան» վաճառատան ազդը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 8 Օգոստ. — Սպայակոյտի պետ Բէնսըլէք զօրավարը, Ս. Պետերսպուրկ հասաւ ներկայ գտնուելու ռուսական ռազմափորձերուն։

—Պաշտօնական աղբիւր կ'իմացուի թէ, Իտալիոյ Թագուհին պիտի ընկերայ Թագաւորին ի Բարիզ, յառաջիկայ հոկտեմբեր ամսուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ ըրբոյց կը շրջի թէ անգլ. խորհրդարանը պիտի լուծուի մօտ օրէն։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Իտալիոյ դեսպանը այսօր իր պաշտօնագիրերը մատոյց Սերպիոյ Թագաւորին։

—Կ'ապահովցուի թէ, Բեթէր Թագաւոր փոխատուութիւն մը կնքած է Ռուսիոյ հետ [illegible] պէտքերու համար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ
ԿԱԼՈՒԱԾՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐԻՆ ՊԱՏՃԷՆԸ

Վերջին Կովկասեան թղթաբերով հասաւ պաշտօնական ամբողջ թարգմանութիւնը Պետական Հրամանագրին, Ռուսահայոց Եկեղեցապատկան Կալուածներուն մասին, զոր ստորեւ կը հրատարակենք։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆ

Թագաւոր Կայսրը, Ռուսիոյ մէջ գտնուած հայ—լուսաւորչական եկեղեցու կայքերի կառավարութիւնը պետական հաստատութիւնների մէջ կեդրոնացնելու և յիշեալ եկեղեցու այն դրամներն ու կայքերը, որոնցմով ապահովւում էր հայ—լուսաւորչական եկեղեցական դպրոցների գոյութիւնը, լուսաւորութեան մինիստրութեան իրաւասութեան յանձնելու մասին մինիստրների կոմիտէի կայացրած որոշման համաձայն, 1903 թ. յունիսի 12 ին Բարձրագոյնս հրամայել հաճեց՝

1. Հայ—լուսաւորչական եկեղեցու կայքերը պատշաճաւոր մինիստրութիւններին յանձնելն իրագործել հետեւեալ հիմունքներով.—

(1) Հայ—լուսաւորչական եկեղեցիներին, վանքերին, հոգեւոր հաստատութիւններին և հոգեւոր դպրոցներին պատկանող բոլոր անշարժ կալուածները, ստորեւ (յօդ. 2 և նրա ծանօթութիւնը) առաջ բերուած բացառութիւններից զատ, առնել առանձին հաստատուած կանոններով որոշուած կարգով սոյն դաւանութեան հոգեւորականութեան և հոգեւոր հաստատութիւնների ձեռքից և յանձնել երկրագործութեան և պետական կալուածների մինիստրի կառավարութեանը, իսկ յիշեալ հաստատութիւններին պատկանող դրամագլուխները — ներքին գործերի մինիստրի կառավարութեանը, պահպանելով հայ—լուսաւորչական եկեղեցու սեփականատիրութեան իրաւունքն այդ կալուածների և դրամագլուխների վերաբերմամբ։

(2) Երկրագործութեան և պետական կալուածների մինիստրի կառավարութեանը պիտի յանձնուեն հայ—լուսաւորչական եկեղեցու հետեւեալ կայքերը.

(Ա) Ինչպէս բնակուած, նոյնպէս և անբնակ հողերը, ի՛նչ անուան և տեսակի էլ որ լինին դրանք, նմանապէս առանձին անտառները, դաշտերը, արօտատեղիները, ձկնորսարանները, ջրաղացները, ևն.։ Սրանից բաց են առնւում սակայն՝ գետնի այն տարածութիւնները, որոնք գտնւում են եկեղեցիների, վանքերի, աղօթատների, տների և այլ շէնքերի տակ, որ բըռնած են առաջնորդարանները, հոգեւոր հիմնարկութիւնները, ինչպէս քաղաքային, այնպէս և գիւղական ծխատէր հոգեւորականութիւնը և հոգեւոր դպրոցները. այն հողերը, որոնք պարունակւում են եկեղեցիների և գերեզմանատների բակերում, և վերջապէս, հոգեւորականութեան ձեռքում գտնուած այն հողաբաժինները, որոնց վրայ կան այգիներ, բանջարանոցներ, լինում է վարուցանք և այլն երեք դեսատինից ոչ աւելի տարածութեամբ իւրաքանչիւր ծխական եկեղեցուն կից, որոնք չեն յանձնւում կողմնակի մարդկանց օգտուելու համար, և

(Բ) Հայ—լուսաւորչական եկեղեցիներին, սոյն դաւանութեան հոգեւորականութեանն ու հոգեւոր հաստատութիւնների պատկանող այն բոլոր տներն ու շէնքերը, որոնք հարկաւոր չեն իրեն հոգեւորականութեան և յիշեալ հաստատութիւնների բնակութեան և անհրաժեշտ տնտեսութեան համար։

Ծանօթութիւն. Ներկայ կանոններին չեն ենթարկւում Ս-Պետերբուրգ և Մոսկուա քաղաքներում Հայոց եկեղեցուն պատկանող անշարժ կալուածները և դրամագլուխները։

(3) Կառավարութեան վերոյիշեալ կարգին ենթարկել նաեւ այն կալուածներն ու դրամագլուխները, որոնք այսուհետեւ կը նուիրուին կամ կը կտակուին յիշեալ հաստատութիւններին օգտին։

(4) Յիշեալ կալուածների եկամուտների և դրամագլուխների կառավարութիւնը կեդրոնացնել ներքին գործերի մինիստրութեան օտար դաւանութեանց հոգեւոր գործերի դեպարտամենտում, որին երկրագործութեան և պետական կալուածների մինիստրը պիտի յանձնէ, այդ կալուածների կառավարութեան տեղեկագրի հետ միասին, նրանցից ստացուող եկամուտները իբր կառավարութեան տակ առած անշարժ կալուածների տուրքերը և պարտքերը վճարելուց և ստորեւ յիշուած գումարները ջոկ դնելուց յետոյ։

Այնուհետեւ ներքին գործերի մինիստրութիւնը այդ եկամուտները, նըմանապէս և իր կառավարութեան տակ մտած դրամագլուխների տոկոսներից կազմուող գումարները, նոյնքան յիշեալ գումարներից հանելուց յետոյ, յանձնում է այն հոգեւոր հաստատութիւններին որոնցից սոյն կալուածներն ու դրամագլուխներն ընդունուած են։

(5) Անշարժ կալուածներից ստացուող եկամուտից ամէն տարի ջոկ դըրւում (ա) 10 %ից ոչ աւելի՝ երկրագործութեան և պետական կալուածների մինիստրի կարգադրութեամբ յիշեալ անշարժ կալուածների կառավարութեան ծախքերի համար և յիշեալ կալուածների բարելաւման սրտակարգ ծախքերը ծածկելու նպատակով առանձին պահեստ. դրամագլուխ կազմելու համար, և (բ) 5 առ 100 ներքին գործերի մինիստրի կարգադրութեամբ Հայ-Լուսաւորչական եկեղեցական հիմնարկութիւնների օժանդակիչ դրամագլուխ կազմելու և սոյն եկեղեցու կառավարութեան ընդհանուր պէտքերի համար, այն պայմանով, որ սոյն դրամագլխին կցուի նաեւ վերոյիշեալ (ա կէտ) 10 %ի մնացորդը։

(6) Ի դէպս, եթէ կասկածներ կամ տարաձայնութիւններ ծագեն այն խնդրի մասին, թէ հոգեւորականութեան և հոգեւոր հաստատութիւնների տիրապետութեան տակ գտնուած այս կամ այն կայքերն ու դրամագլուխները պէ՛տք է արդեօք կեդրոնացնել կառավարութեան ձեռքի տակ, այս մասին գործը յանձնւում է ներքին գործերի մինիստրի վճռին։

II. Ցանձնարարել՝ (1) ներքին գործերի մինիստրին (Ա) մշակել հիմունքներ Հայ—Լուսաւորչական եկեղեցու օժանդակիչ դրամագլխից ծախքեր ունենալու համար հռոմէական-կաթոլիկ հոգեւորականութեան օժանդակիչ դրամագլխի վերաբերեալ կանոնների նման և իր որոշումները այս մասին առաջադրել ի հաստատութիւն որոշուած կարգով, և (Բ) սահմանել հոգեւոր հիմնարկութիւնների հաշուետուութեան կարգ նրանց յանձնուած եկամուտները ծախսելու գործում, և (2) երկրագործութեան ու պետական կալուածների և ներքին գործերի մինիստրներին, իրենց փոխադարձ համաձայնութեամբ սահմանել՝ (Ա) կանոններ Հայ—Լուսաւորչական եկեղեցու կալուածներն ու դրամագլուխները յանձնելու կարգի մասին և (Բ) կանոններ յիշեալ կալուածները կառավարելու կարգի մասին։

և III. Ի փոփոխումն մինիստրների կոմիտէի (Նախարարական Ժողով) 1898 թ. մարտի 26ին բարձրագոյնս հաստատուած որոշման՝

Ցանձնարարել երկրագործութեան և պետական կալուածների, ներքին գործերի և լուսաւորութեան մինիստրներին, սոյն որոշման (1) յօդուածի մէջ յիշուած կանոնների հիման վրայ հայ—լուսաւորչական եկեղեցու կալուածներն արքունի կառավարութեան ձեռքն առնելուց յետոյ, յայտնի կացուցանել փոխադարձ համաձայնութեամբ այն կալուածները, որոնցով պահպանւում էր լուսաւորութեան մինիստրութեան իրաւասութեան տակ առնըւած դպրոցների գոյութիւնը, և ապա՝ (Ա) ցոյց տալ այն կալուածները որ անհրաժեշտ է թողնել դպրոցների անմիջական կարիքների համար, և (Բ) որոշել մնացած կալուածների եկամուտների համաձայն, այն դրամական գումարների չափը, որոնք ամէն տարի պիտի յանձնուեն լուսաւորութեան մինիստրութեանը, վերոյիշեալ դպրոցների պահպանման համար։

ԿԱԼԱՑԻ Օտ. հիւպատոս Մանուկ էֆ. Ազարեան, որ ամառուան եղանակը անցնելու համար արձակուրդով Մայրաքաղաքս եկած էր, շաբաթ օր Պատրիարքարան երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարք հօր հետ։

ՏՈՎԱՅԻՆ նորընտիր Նախարար Վր. սեմ. Ճէլալ պէյ, ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր Փոխանորդ Սրբազանին տուած շնորհաւորական այցելութեան ի փոխարէն, շնորհակալութեան քարտ մը ղրկած է Ն. Սրբազնութեան։

Տ. ՄՈՎՍԷՍ եպս. Կէօմիւրճեան գիր մը գրելով Պիլեճիկ, իրեն փոխանորդ կարգած է, տեղւոյն Տ. Խորէն Ա. քհ., քանի որ Կէօմիւրճեան Սրբազան Աստուածածնին պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՇՈՒՇԷՑԻ ազգայինները Թրքահայ ազգայիններուն ի նպաստ 260 ռուբլի հանգանակելով ղրկած են Պատրիարքարան։

Տ. ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ Արք. Զամչեան, որ Խառն ժողովոյ որոշմամբ Իզմիրի առաջ. ընտրելի նշանակուած էր, այս անգամ իր հրաժարականը ղրկած է Ս. Պատրիարք հօր։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը գիր մը գրելով Դատը Գիւղի Թաղ. Խորհուրդին յանձնարարած է, որպէս զի անյապաղ վճարեն դիզուած դանչելէրէի տուրքերը։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան երէկ Բերա Պապական Նուիրակի փոխանորդին այցելելով, նորընտիր Պիոս Ժ.ի թագադրութեան առթիւ ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորեց Տ. Պօրկոմանէրն։

ԽՕՏՕՍԹՈՅԻ Ս. Խաչի վարժարանին շինութեան Կայս. Իրատէն անցը համամ ըլլալով, այս շաբթու պիտի սկսին շինութիւններուն։ Տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը անցեալ օր այս մասին ճարտարապետներու ներկայութեամբ, խորհրդակցութիւն կատարելով, որոշեց որ Պոլսէն ճարտարապետ Մելիքսեթեան էֆ. կանչուի և շինութիւններուն սկսին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Հայոց Առաջնորդութեան համար տարեկան 10,000 ֆր. թոշակ յատկացուած է, որուն, ըստ սովորութեան, 4.000 ֆր.ը կուտայ պուլկար կառավարութիւնը, և մնացեալ 6,000ը մաս առ մաս ստորագրած են և կ'ստորագրեն Պուլկարիոյ Հայ թեմերը։

Տ. ՏԱՃԱՏ վարդապետ Պաղտատի Առաջնորդական Փոխանորդին ուղղած գրով մը տեղւոյն Առաջնորդական ընտրելիութենէն վերջնապէս հրաժարիլը յայտնած է։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Ուրբաթ առտու Գարակէօմրիւկ գնաց և աչքէ անցուց եկեղեցին։ Խնամակալութեան ներկայացուցչին յանձնարարեց յատակագիծ մը ներկայացնել իրեն որպէս զի այրեցեալ եկեղեցին վերականգնումի ձեռնարկուի։ Բազմաթիւ թաղեցիներ փութացած էին Էտիրնէ Գարուի գերեզմանատունը ուր կը գտնուէին նաև Պալաթի քարոզիչ Տ. Կորիւն Վ., երկու քահանայ, Թաղ. Խորհրդոյ երկու անդամներ։ Հոն կը շարունակուէին աշխատութիւնները, պատին վերի մասը լինելու համար, որ մօտ երեք շաբաթէն կ'աւարտի. մեծ ոգևորութիւն կը տիրէր։ Երիտասարդներ, նոյն իսկ գործաւորներ կ'աշխատէին և այդ օր ամէն ոք իր աշխատութիւնը կրկնապատկած էր։ Ս. Պատրիարքը հարցումներ ըրաւ պատին շինութեան համար, և իր գոհունակութիւնը յայտնեց որ քիչ օրուան մէջ անշշուկ և առանց ամբոխի գործն այսքան առաջացած և աւարտելուն քիչ մնացած էր։ Շատ հաւնեցաւ գերեզմանատան դիրքին և պատմեց թէ Գարակէօմրիւկի եկեղեցին իր քարոզչութեան ատեն եկած էր հոն։ Մէկ ժամէն աւելի հանգիստ առաւ և ժամը 6½ին մեկնեցաւ իր հայրական օրհնութեամբը խրախուսելով աշխատողները և տալով նաև 4 ոսկիի նուէր մը։ Բաշխալէրեց մանաւանդ Տ. Կորիւն վրդ.ը՝ որ իր ամբողջ հոգիով փարած է գործին և կ'աշխատի, ա'յսքան նուիրական վայր մը ազատելով ամէն տեսակ պղծութենէ և տալով անոր պատշաճ դիրք մը։ Ս. Պատրիարք Հայրը կառքով մեկնեցաւ դէպի Պալըգլը, ուրկէ գնաց Հիւանդանոց և անկէց Բերա, իր բնակարանը։

Վսեմ. Գրիգոր Խան Շամտանճեան 25 օսմ. ոսկի նուիրեց նոյն գերեզմանատան շինութեան ի նպաստ, իր հանգուցեալ ծնողաց յիշատակին, որոնք հոն կը հանգչին։ Իսկ Ագրիպպաս էֆ. Սոխիկեան որ բնիկ Պալաթցի է, փափաք յայտնեց շինել դուռը որ բոլորովին երկաթէ պիտի ըլլայ, ինչպէս նաև դրան երկու կողմի երկաթեայ վանդակները։

—Ս. Պատրիարքը նոյն օր Ուրբաթ, մեծ և փոքր Պալըգլըի պատերուն շինութիւնը աչքէ անցընելէ ետքը, գնաց Ցունաց կողմը, և նախ եկեղեցի մտաւ ուր յոյն եպիսկոպոսը ընդունեց զինք և մեծարեց, յետոյ յոյն Պատրիարքներու դամբարաններն այցելելով, Հոգւոց մը ըրաւ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ շաբաթ իրիկուն եւս Եէնի Մահալլէ գնաց, Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի այցելութեան, որ քիչ մը տկար է մէկ քանի օրէ ի վեր։ Բշ. պիտի դառնայ Պատրիարքարան։

ԱՐՍԼԱՆՊԷԿԷՆ կը գրեն մեզ Յուլիս 22 թուով. —

Այս շաբթու Խաչատուրեան Տ. Գաբրիէլ Վ. գիւղս գալով, իր սաներէն մէկուն տունը օթևանեցաւ և կիրակի առտու ալ Ս. Պատարագ մատոյց ու քարոզ մը խօսեցաւ «Հաստատուն կացէ'ք ի սէր իմ» բնաբանով։ Հայր Սուրբը նոյն օր լսարանն եւս այցելեց ու կարգ մը անդամուհիներուն խրախոյս կարդաց։

—Երէկ առտու Տ. Մուշեղ Մ. Վ. երբ Ատաբազար երթալու համար Պէօյիւք Տէրպէնտ կ'երթար իր հօր Հայրապետ աղայի, Տ. Աթանաս Հօր և ուրիշ ուղեկիցներու հետ, նեղ անցքի մը մէջ ձիապաններու անհոգութեան պատճառաւ Հայրապետ աղա քովի ձիերէն ծանր աքացի մը կրեց սրունքէն, ուր բաւական մեծ վէրք մը գոյացաւ. հինգ վայրկեան մարեցաւ Հ. աղա, շփոթութեան ենթարկելով իր Գեր. զաւակը. բարեբաղդաբար ուղեկիցներէն՝ ծանօթ Սալիհ աղան, շուտով սթափեցուց իր վաղեմի բարեկամը՝ ջուր մատակարարելով անոր ու արեան հոսումը արգիլեց։ Անկէ վերջ Հայր Սուրբն ալ արիացուց այս անակընկալ պատահարին առթիւ։ Հ. աղա ստիպուեցաւ գիւղ վերադառնալ ժրաջան ձիապաններուն հետ, իսկ Մ. Վ. Ատաբազար մեկնեցաւ։

ԳՈՀՈՒԹԵԱՄԲ կը ծանուցանենք թէ Կայսերական համալսարանին Բ. կարգի ուսանողներէն Պետրոս էֆ. Ասաբուճի, որդի համանուն հօր, բոլոր իր կարգի ուսանողներուն մէջ առաջինը հանդիսացեր է մաթեմաթիքական ուսմանց մէջ, ստանալով առաջին թիւը և բոլոր ուսուցիչներուն և քննիչներուն շնորհաւորութիւնը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Մանզումէի այսօրուան 685 թիւով՝ ի լոյս հրատարակած էիք իբր թէ՝ Իզմիրցիք ինձ հետ բանակցութեան մտած լինին կանխաւ յանձնառութիւնս ստանալ Առաջնորդութեան համար։ Ներկայիս կը յայտնեմ թէ, Իզմիրի ազգայինք բնաւ բանակցութիւն մը ունեցած չեն ինձ հետ, այլ ես հրաժարական ծանուցած եմ։

Աղօթարար
ՀՄԱՅԵԱԿ ԵՊՍ. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

Բերա, 27 Յուլիս 1903

ԳՈՒՄ-ԳԱՊՈՒԻ ԴՐՍԻ
ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ ժամը 7ին, Գումգաբուի Դրսի Պօղոսեան Վառվառեան վարժարանին պարտէզին մէջ տեղի ունեցաւ աշակերտներու վերաքննութեան բաշխումին և Մանկապարտէզի փոքրիկներուն հանդէսը, խուռն բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Հանդիսասրահը շքեղապէս զարդարուած էր, Թաղ. Խորհրդոյ մասնաւոր հոգածութեամբ։ Հանդէսին կը նախագահէր Թաղին քարոզիչ սրբազանը, իր շուրջը ունենալով Տ. Խորէն և Տ. Տրդատ քահանաները, Թաղ. Խորհրդոյ անդամները, Թաղին քօմիսէր էֆէնտին և կառավարական ուրիշ պաշտօնեաներ, մամուլի ներկայացուցիչներ ևն. ևն.

Խռնուած երկսեռ բազմութեան անլուր ոգևորութեանը մէջ հանդէսը սկըսաւ Համիտիյէ քայլերգով զոր ներկաները ունկնդրեցին յոտնկայս։ Յետոյ բեմ ելաւ Թաղ. Խորհրդոյ համակրելի ատենապետ Յովհ. էֆ. Աղնուրեան, և Թուրքերէն լեզուաւ գեղեցիկ բանախօսութեամբ մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին որ իր բարձր հոգածութեան առարկայ ըրած է ուսման և գիտութեան ծաւալումը ու զարգացումը Թուրքիոյ մէջ։ Աղնուրեան էֆ.ի այս բանախօսութիւնը վերջացաւ ներկաներուն որոտընդոստ ծափահարութեանց մէջ։ Վարժարանին երկսեռ ուսանողներուն կողմէ երգուած երգերէն ետք, տեսուչ Միհրան էֆ. Կարապետեան կարդաց պայմանադրական տեղեկագիրը, որով կը հաստատէր թէ վարժարանը ունեցած է ամբողջ 200ի չափ աշակերտ, Մանկապարտէզինն ալ մէկտեղ հաշուելով։

Ճառախօսութիւններ եղան, ուրկէ յետոյ վարժարանին բոլոր ուսանողները խմբերգ մը երգեցին, իրենց ուսուցչին Զալեհեան էֆ.ին առաջնորդութեամբ, որ կրկնուեցաւ ներկաներուն խնդրանքին վրայ։ Հանդէսը ա'լ աւելի ոգևորեալ հանգամանք մը առաւ երբ Մանկապարտէզի պզտիկները Օսմ. դրօշակներ ի ձեռին երևցան բեմին վրայ, գեղեցկին ժպտուն, երգի թոթովանքներով, որոնց կ'ընկերանար միշտ դաշնակը։ Այդ պզտիկներուն երգերը, խաղերը ու պարերը հիացում պատճառեցին ու սա համոզումը յայտնել տուին թէ Մանկապարտէզուհի Օր. Աղաւնի Գաբրամաճեան կրցած է յաջողապէս վարժեցնել պզտիկները իրենց Ֆրէօպէլեան դասերուն մէջ և հետևաբար այդ Մանկապարտէզը կարող վարիչի մը ձեռքին տակ կը գտնուի։

Մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւեց Արամ Աղնուրեան՝ մանկանանալուն պզտիկ պարասէր, որ հակառակ իր պզտիկ տարիքին շատ ճարտարօրէն կատարեց dirigeurի դերը քառեակին մէջ։

Նոյնպէս մասնաւոր ծափերու արժանացաւ անոնց ժապաւէնի խաղը, զոր այնքան յաջողակութեամբ հիւսեցին։

Յետոյ տրամախօսութիւն մը նորէն պզտիկներուն կողմէ, որուն մէջ պզտիկ պարասէր պզտիկ գիտնական եղաւ ու մեծի մը շնչտով բացատրեց աշխարհքին անսահմանութիւնը, Աստուծոյ բարութիւնը, և բոլոր այս բաներ ալ իրենց խելքէն վեր բաներ ըլլալը։

Հանդէսը վերջացուց Քարոզիչ Սրբազանը բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին Թանկագին կենաց և արեւշատութեանը համար։

Հանդիսականներէն ոմանք Թաղ. Խորհրդարանին մէջ պատուասիրուեցան սիկառէթներով և օշարակներով։

* * *

Ցաւալի ու մեր բարքերը յատկանըշող պարագայ մը եղէ կար այս հանդէսին մէջ — ինչպէս երբեմն մեր ուրիշ նմանօրինակ հանդէսներու մէջ—այն ալ խռնուած ժողովուրդին սաստիկ մասին անկարգապահութիւնն էր։ Պարտէզին մէջ շատեր փոխանակ իրենց տեղերը նստելու վայելչօրէն, իրարու վրայ խռնուած էին, այնպէս որ ոչ ողջ տեթու մնաց և ոչ ալ ողջ քանակս։ Վարժարանին ապակիները, գրասեղանները, հոն ալ խռնուած բազմութենէն՝ զգալի բաց մը գոյացուցին Թաղ. Խորհուրդին պիւտճէին մէջ։ Թաղ. Խորհուրդը որ ամէն բան պատշաճօրէն սարքած էր առաջուց՝ անակընկալի մը հանդիպած եղաւ անկարգապահութեան այս հոսանքին առջեւ, որուն մաս չէին կազմեր ապահովաբար յարգելի բացառութիւնները։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

8 Օգոստոս 1903

Ֆրանս. 3% (3% Français)	97 80
Ռէժի (Tab. Turcs)	399 —
Գօնսօլիտ (R. Turque D.)	32 30
Երկաթուղի (Lots Turcs)	127 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	591 —
Թրանսվալ (Transvaal)	104 —

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Մանասթըր վալիսի ֆերիգ սաատ. Ալի Րիզա փաշա հազրէթլէրինին ազլէյլա վալի վէքալէթինէ Րումէլի վիլայեթը միւֆէթթիչի տէվլ. Հիւսէյին Հիլմի փաշա հազրէթլէրի թային պույուրուլմուշ տըր։

* * *

Ամէտիի Տիվանը Հիւմայուն օտասը խուլէֆաօընտան սաատ. Ալիլի պէյ էֆէնտիյէ մէջսիի մէմաուհասը ճիհէթիյլէ Թէրֆիէն ըրէթիպէի ուլա սընֆը սանիսի.

Վէզարիֆը մէվզուատը հիւսնը իպֆասէ միւշահէտ օլման սայ ու զայրէթինէ մէպնի, Պապը Ալի Իսթիշարէ Օտասը մուավինլէրինտէն Իզզ. Հասան Հիլմի պէյէ Թէրֆիէն րութբէի Սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Վէզարիֆը մէվկիւլէսինի հիւսնը իպֆասէ մէջսիի մէմաուհասը միւշահէտ օլմասընա մէպնի, Թէրճէմէ Օտասը սէր միւպէյյիզի Իզզ. Ճէմիլ պէյէ Թէրֆիէն Սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի Թէվճիհ պույուրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՅՍ. ՆԱՄԱԿ.— Աւստրիոյ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը նամակ մը ղրկած էր Վեհ. Սուլթանին, ծանուցանելով Մարիա արքեդքսուհիին ամուսնութիւնը Իսպան Էլի Տէ Պուրպօնի հետ։ Վեհ. Սուլթանին պատասխանը յանձնուեցաւ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան։

—Պարոն Հանս Պէք Ֆրեյի Պոլսոյ դեսպան անուանուելուն առթիւ, Շուէտ Նորվեկիոյ և Տանիմարքայի Թագաւորներուն կողմէ Վեհ. Կայսեր ղրկուած նամակներուն ի պատասխան Ն. Վեհափառութեան երկու Կայս. Նամակները յանձնուեցան նոյն Նախարարութեան։

ԾՈՎԱՅԻՆ նոր նախարար Ճելալ պէյ, պաշտօնի կոչուած օրէն ի վեր նոյն պաշտօնարանին բոլոր գործերը աւելի կանոնաւոր ընթացք մը ստացած են։ Նոր նախարարը Կայս. բարձր հաճութեան համաձայն գործելով, Օսմ. նաւատորմը յառաջդիմութեան ամէնէն բարձր աստիճանին պիտի հասնի։ Նախ մուտքերէն սկսաւ։ Ճելալ պէյ հրամայեց որ նաւային սպաներու և զինուորներու տրուելիք ռոճիկները լաւ տեսակէ ու անարատ ըլլան։

—Արմսթրոնկի զինարանին մէջ շինուած Համիտիէ յածանաւակը ժամը 24 մղոն արագութիւն ունի։ Յածանաւակը սնդուկներու ակիզբները Անգլիայէն ճամբայ պիտի ելլէ Պոլիս գալու համար։

—Ապեիլվաթէր և Խէսալենաիկնար յածանաւակներուն շինութեան ամբողջացման համար պատրաստուած յատակագծերուն տեղ, Ճէնովայի Անսալտօ գործարանը նոր յատակաձևեր պատրաստած են, որոնք Պոլիս պիտի ղրկուին մօտերս, որպէս զի բանակցութիւններն սկսին պայմանագրին համար։

ՄԱՀՍՈՒՍԷՆ.— Ծովային նախարարութիւնը Կայս. Իրատէի մը համաձայն հրաման տուած Մահսուսէի Վարչութեան վիճակը բարւոքելու, և այս նպատակաւ արտաքինէն նոր շոգենաւեր յանձնարարելու փութով։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.—Յայտնի է թէ, միսին գինը աժնցնելու նպատակով հրաման տրուած էր պէտք եղած տեղերը, արգիլելու համար բանակին միսի հայթայթիչները, որ մարդիկ չղրկեն Իզմիթէ մեկնող հօտերուն առջևը, և ամբողջութեամբ չգնեն այն ոչխարները, որոնք ուղղակի Պոլիս գալով մասնաւորներուն պիտի ծախուէին։ Այս միջոցը ի գործ կը դրուէր ժամանակէ մը ի վեր. բայց վերջերս նուազ ուշադրութեան ընծայուիլ սկսաւ այդ հսկողութեան, և հայթայթիչները օգտուելով առթէն, ոչխարները ամբողջովին գրաւելով. այս պատճառաւ միսին գինը նոր բարձրացում մը ունեցաւ։ Իրերու այս կացութեան դէմ, Ձեռնհաս պաշտօնարանը Իզմիտի կառավարութեան հրաման տուաւ հաղորդել անոնց թերացող պաշտօնեաներուն, որպէս զի պատասխանատու ճանչցուին, և բացարձակապէս արգիլուի ոչխարին գնումը բանակին հայթայթիչներուն կողմէ։

ՔՆՆԻՉ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ.— Քանի մը գաւառները ղրկուելիք քննիչ մարմիններուն փութով ճամբայ հանելու համար, հրահանգներ տրուեցան Ներքին գործոց Նախարարութեան և Պետական Խորհուրդին։ Սակայն կ'իմանանք թէ այսօր ճամբայ կ'ելլան անոնք։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.— Ֆրանֆորթէր լրագիրը կը գրէ թէ, Օսմ. Կայս. Պանքայի արժեթղթերը պաշտօնապէս պիտի ընդունուին թէ՛ Պերլինի սակարանին մէջ, և թէ այդ առթիւ բանակցութիւններ կը կատարուին։

ՄԱՀ.— Կայս. կառավարութեան Եգիպտոսի արտասովոր քոմիսէր Ահմէտ Մուխթար փաշայի օտար թղթակցութեան Ա. քարտուղար Օսման Նուրի պէյ, Լոյտի Հաւսապուրկ շոգենաւին մէջ մեռած է։ Շոգենաւը Պրինտիզիի մօտ գտնուելով, մարմինը աժամապէս թաղուած է։

ԴՈՆԻԱ-ԷՐԵՅԼԻ ԳԻԾԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Դօնիա-Էրեյլի գիծին յատակաձևերը լաւ կերպով պատրաստուին, քարտէսները պատրաստուին, և ըստ հրահանգին գիծերը առաջ տարուին։ Բ. Դուռը Կայս. այս Իրատէն հաղորդեց Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ.— Հրամաններ տրուեցան Թաղապետական Իշխանութեանց, ամրան այս տաք օրերուն հսկելու համար փողոցներուն մաքրութեան և հանր. առողջութեան վերաբերեալ պարագաներուն վրայ։ Նաև հրամայուեցաւ որ արգիլուին շուկաները և փողոցները ծախուած փտտած կամ հասած պտուղներու վաճառումը, գրաւուին և ծախողները պատժուին։

—Ֆանօ փաշայի նախագահութեամբ տակ կազմուած առողջապահական յանձնաժողովը, շաբաթէ մը ի վեր մանրամասն քննութիւն մը կը կատարէ Պալաթ Թաղին մէջ։ Այդ Թաղին բոլոր վարժարանները այցելեց և մաքրութեան հրահանգներ տուաւ։ Դպրոցներէն ետք, խանութները, մասնաւոր տուներ և խանները այցելեց։ Ֆանօ փաշա տեղեկութիւններ առաւ տիրող հիւանդութեանց վրայ, և պահանջեց աշակերտներուն պատուաստի վկայականները։

—Մօնիթէօր քաղաքապետութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ սա պարագային վրայ, որ հանրային առողջութեան համար վտանգ մըն է։ Օրթագիւղի, Եէնի Մէհալլէ փողոցին գլխաւոր կոյուղին ճեղքուած է, և իր նեխեալ ջուրերը լցուած են գրեթէ բոլոր տուներուն ստորնայարկերը, մառանները, խոհանոցները, և նոյն իսկ ամբարները ողողուած են, ահռելի գարշահոտութեան մը ծնունդ տալով ամբողջ Թաղին մէջ։ Այս բանը համաճարակներու կրնայ տեղի տալ, հետևաբար պէտք է առաջքը շուտով առնուի կ'ըսէ նոյն թերթը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Թերթ մը կը գրէ թէ, Պուլկար դատարաններէն, բոլոր Օսմ. դատաւորներուն պաշտօնանկութիւնը շատ գէշ տպաւորութիւն մը առաջ բերած է Ցոյներուն մէջ։

—Սօֆիայէն կը գրեն թէ, վարչապետին և Ներքին գործոց Նախարարին, դէպի գաւառները ընելիք ճամբորդութիւնը յետաձգուած է։

—Սօֆիայի Թերթերը կ'ըսեն թէ, Ֆէրտինանտ իշխան Եւրոպայէ Սօֆիա պիտի դառնայ օգոստ. 9ին, իր տարեդարձին օրը հոն գտնուելու համար։

—Նախկին վարչապետ Մ. Տանէվ Վիէննա գնաց։

—Միր կը գրէ թէ, Պուլկարիոյ անցեալ տարուան նիւթացուցին բացը 10 միլիոն ֆր.ի հասած է։ Այս տարի հաւանական է որ բացը աւելի ըլլայ։ Ուրիշ կողմէ վերջերս կնքուած փոխառութենէն ոչ մէկ փարա գործածուեցաւ տեղական պէտքերուն համար, և ստոյգ է որ ո՛և է դրամ ալ չէ մնացած։

—Բլէվնայի կառավարիչ Մ. Լազարոֆ պաշտօնանկ եղաւ, անոր յաջորդեց Մ. Վլիչոֆ։

—Յանցապարտուած և Ֆիլիպէի բանտը գտնուող Կէօրկի անուն անձը բանտէն փախչելով, համակրաւաղէն կը թափառի և քանի մը հոգի ալ արդէն սպաննած է, բայց դեռ չէ ձերբակալուած զինուորական զօրքերուն կողմէ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Պանքաներու համար գանձուած հասոյթները տարբեր նպատակի չգործածելու համար շրջաբերական մը ղրկուեցաւ պէտք եղած տեղերը։ Հակառակ գործողները ծանր պատասխանատուութեան տակ պիտի իյնան։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Կայսեր երկու զաւակներուն Պոլիս այցելութեան առթիւ, գերման կառավարութեան նուիրած պատուանշանները իր սուրհանդակներուն բաժնեց Պէշիկթաշի հրամանատար Ֆէհիմ Հասան փաշա։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Պուքրէշէ կը գրեն. — Պուքարեսթէր Հիրլաֆ կը ծանուցանէ թէ, խռովարար Պօրիս Սարաֆով, ժամանակէ մը ի վեր Բանսօվոյ կը գտնուէր։ Ոստիկանութիւնը այս լուրը առնելով անմիջապէս հրաման տուաւ զայն ձերբակալելու։ Բայց աւազակը արդէն մեկնած էր դէպի Պելկրատ։ Տեղին ոստիկանութիւնը հրաւիրուեցաւ հետապնդել զայն։

—Դատական քննիչ Ազապիւլ Հայիմ պէյ և իր օգնական Միխաք էֆ., Հէրֆիթ (Սիլահիկ) գացին, հարցաքննելու համար նախադատ ատեանին նախագահ Ալի Րիզա էֆ.ն, որուն դէմ դանգատներ կային։ Քննիչը յետոյ մեկնեցաւ Ռուսաս։

—Կայս. Իրատէով Վօդինան, Պրէսուայան, և Իսթէրճան միւդուն Լէսքովիքի գաւառակին։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.— Յունաստան որոշեց վերցնել Սիւրիոյ ժամանումներուն դէմ դրած իր քարանթինան։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանատան պահականաւը Lorley որ Սեւ Ծովի մէջ պտոյտ մը կը կատարէ, անցած Շբ. Տրապիզոն ժամանեց։ Հրամանատարը այցելեց կուսակալին, որ փոխադարձ այցելութեան ղրկեց պաշտօնատար մը։ Lorley կիրակի իրիկուն Պաթում ժամանեց։

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կեդրոններուն մէջ ալ, ինչպէս Պոլսոյ մէջ կայ, պատուաստի աշխատանոցներ պիտի հաստատուին՝ երկրագործութեան զարգացման համար։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ պաշտօնեաներու համագրասեան թոշակի սնտուկին ընդհանուր քննիչ կարգուեցաւ Թաղ գաւառին հաշուակալութեան նախորդ Ա. քարտուղար Մուսթաֆա էֆ. որ քանի մը օրէն ճամբայ ելլելով, Տրապիզոնէն սկսեալ բոլոր նահանգները պիտի այցելէ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Հրատարակուած վիճակագրութիւններէ կը հասկցուի որ, Եգիպտոսի վաճառականութիւնը անցած տարուընէ աւելի եղած է։ Իբր արտածող և ներածող, Անգլիա ամէնէն մեծ գործառնութիւնները կ'ընէ։ 1903ի Ա. վեցամսեային իր ներածումներն 2,826,212 եգ. ոսկի և արտածումները 4.301,999։ Իբր ներածող Անգլիայէն ետք կուգայ Թուրքիա, 943,788 ոսկիով, վեցամսի մէջ, յետոյ Ֆրանսա, Աւստրիա-Հունգարիա, Իտալիա և այլն։ Իբր արտածող Անգլիայէ ետքը կուգան Ֆրանսա, Գերմանիա, Ռուսիա, Ամերիկա։

—Ընկերութիւն մը կազմուեցաւ կէս միլիոն ֆր. դրամագլխով, Տամիէթի մէջ, բրինձները մաքրելու համար։

ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.— Ելմտական նախարարութիւնը երկրագործ ժողովուրդին դանգատներէն իմանալով որ, տեղ տեղ տասանորդը որոշելու համար կալերը չեն ուզեր չափել, մինչև որ կալերուն տէրերը իրենց ունեցած պետական պարտքերը չվճարեն, շրջաբերականով մը խստիւ ազդարարեց գաւառային իշխանութեանց, որպէս զի զգուշանան երկրագործներուն դէմ այս կարգի դժուարութիւններ յարուցանելէ։

ԽՈԶԱԿ.— Էտիրնէի նահանգին խոզակի բերքը, այս տարի գրեթէ 7000 հակ է։ Գինն 18—19 ղրշ.ի ծախուած է՝ ոսկին 123էն։

ԾԽԱԽՈՏ.— Տէտէաղաճէն կը գրեն թէ, ծխախոտի արտածումը սկսած է։ Մինչև հիմա 2900 հակ արտածուած են։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Վան 24 Յլս. այս առտու երկրաշարժ պատահեցաւ Ախլճիւան գաւառակին մէջ, անձի կորուստ չկայ։ Նոյն ժամուն ցնցումներ զգացուեցան նաև Նահանգին կեդրոնին, Կէվաշի և Կարճկանի մէջ։

ԶԵՂԾՈՒՄ.— Պանտրմայի Նայիպ և նախադատ ատեանին նախագահ Սալիհ էֆ., իր պաշտօնին մէջ գործած զեղծումներուն համար դատաստանի ենթարկուեցաւ։

ԱՆԽԻՂՃ ՄԻՋՆՈՐԴ ՄԸ.—Սանիէ անուն կին մը քրին բան գործ ըրած էր աղքատ աղջիկները ամուսնացնելու պատրուակով անբարոյական վայրեր առաջնորդել և զանոնք շահագործել։ Իր մէկ շահատակութեան միջոցին այդ կինը առջի օր ձերբակալուեցաւ։ Սանիէ նախընթաց օր Փաթիհի կողմերէն մէկը 12—13 միջաւը աւելի մեծ աղջկոյ աղջիկներ կը համոզէ «լաւ էրիկ մը գտնելու համար» և հետը առնելով կը մեկնի։ Ճամբան, շուկային մէջ, ոստիկանութեան ուշադրութիւնը գըրաւեց երկու գլխահակ և զարմանահար աղջիկներուն կացութիւնը, որով ձերբակալուեցաւ։ Պահականոցին մէջ ամէն բան կը հասկցուի։ Եւ որբերը իրենց տեղերը դարձուելով անխիղճ միջնորդուհին ոստիկանութեան դուռը կը ղրկուի։

ԽԵՂԴՈՒՄԸ.— Երէկ ժամը 5ին, Պալաթէն մակոյկավար Մէհմէտ՝ Միխալ, Ապօսթօլ, և Իպրամ անունով յաճախորդներ՝ պտոյտի համար Գարաքաշ տարած միջոցին նաւակը շրջեցաւ, և սուզեցան Ապօսթօլ և Իպրամ խեղդուելով անյայտացան։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ.—Կարսի Գարաքիլիսէ Պայամողը գիւղին մէջ կը բընակէին Մուսթաֆա և կինը Կիւրճի, որ ամուսնին բացակայութենէն կ'օգտուէր, հաճոյալի ժամեր անցընելու համար իր մէկ դրացիին, Միւսթաֆին հետ։ Զարմանալի իրողութիւն մը կայ սակայն, տարփածուն Միւսթաֆի կինը Զիֆիքէ, որ ամուսնին ընթացքը գիտէր, ոչ միայն բան մը չէր ըսեր անոր, այլ նոյնիսկ գործած ոճիրին մէջ օգնած է իր էրկան։ Միւսթաֆ կ'այրէր կը մաշէր Կիւրճին համար եւ կ'ուզէր զայն իրեն կնութեան առնել, այս բանին համար սակայն պէտք էր խոչընդոտը, Մուսթաֆան մէջտեղէն վերնալ։ Այսպէս օր մը սիրահարը իր տունը կը հրաւիրէ դրացի ընտանիքը, Մուսթաֆա և կինը կուգան։ Հոն յանկարծ Միւսթաֆն, իր կնկան և տարփուհիին հետ կը յարձակի խեղճ մարդուն վրայ, կոկորդը կը սեղմէ և պարկի մը մէջ թխմելով կը տանի գետը կը նետէ։ 20—25 օրէն դիակը ցամաք կը նետուի, կենդանիները կը պատառեն զայն, և ոստիկանութիւնը տեղեկանալով իրողութեան, երեք ոճրագործները կը ձերբակալէ։

«ԱՐՍԱ» ԳՆՈՂ ԿԻՆԸ.— Ֆէրիգիւղցի Յոյն կին մը, Ասիմինիա, իր հաւաքած դրամով կ'ուզէ arsa մը առնել։ Անծանօթ միջնորդ մը կը ներկայանայ որ կ'ըսէ թէ միասին գնեն գետինը, քանի որ ինք ալ պէտք ունի։ Այսպէս առջի օր կինը ունցած 30 ոսկին գըրպանը դնելով, ճամբայ կ'ելլէ։ Ճամբան, Սինէմբէօյէ եկած ատեննին, քըրիստոնեայ գեղջուկի մը կը հանդիպին. գեղջուկին ձեռքի լեցուն քսակը պահել կը փորձէ. կինը կը հետաքրքրուի և մօտենալով,

—Հոս ի՞նչ կը փնտռես, կը հարցնէ գեղջուկին։

—Տէրտէրը կը փնտռեմ, կ'ըսէ մարդը, չեմ գիտեր ի՞նչ ընեմ, սա տեղը փորած ատենս քսակ մը ոսկի գտայ, երթամ տէրտէրին տամ խիղճս հանդարտեցնելու համար։ Կինը իր սատանայի խելքովը կը փորձէ մարդը համոզել, և յաջողելով կը գնէ քսակը 40 ոսկիի, որուն 30 ոսկին կանխիկ կուտայ։ Ձերկնցնենք, կինը ուրախ, ա'լ տուն կը դառնայ։ Միջնորդը կը մեկնի և ինք հազարումէկ դուրգուրանքով կը բանայ քսակը, ի՞նչ տեսնայ աղէկ, երբ դրամներու վրայի հողերը կը մաքրէ, փոխանակ ոսկիի, թիթեղի կտորներ կը գտնէ։ Հէգ կինը այդ օրէն ի վեր կը փնտռէ թէ գեղջուկին և թէ միջնորդը սակայն չի գտներ։

ԼՈՂԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՕՐԻՆԱԿ.—Խայրէտտին անուն 10 տարու պատանի մը, երբ Գանլըճայի ծովի բաղնիքէն դուրս ելած էր լողալու համար, հոսանքէն քշուելով սկսաւ ջուրին մէջ տապլըտըկիլ։ Խեղդուելու մօտ մնացած էր երբ ուրիշներ օգնութեան փութացին և ազատեցին։

ԿՌԻՒ.—Պէօյիւքտէրէ, Պաքիւթայի գոմին մէջ հովիւ Ալի, առջի օր բանջարանոց աշխատող 9 տարու Թալեաթ անուն պատանին քանի գամ կը բերէ և կ'ուզէ անոր պատիւին դպչիլ. սակայն տղան կը փախչի միջոցով մը և խնդիրը կ'երթայ պատմել խոհարար Հասանին։ Հասան կուգայ Ալիի վրայ, որով կռիւ մը կը ծագի, որու միջոցին Հասան դաշոյնով գլխէն և ծնկէն կը վիրաւորէ Ալին։ Ոճրագործը կը ձերբակալուի։

ՀՐԷՇ.— Իզմիրեան թերթ մը կը գրէ թէ, Իզմիրի մէջ, Հրեայ կին մը, անդամներ պէտք մը ծնած է, որ 3 աչք ունի, ոտքերէն մէկը 6 մատ ունի և միւսը գոյութիւն չունի. այլ միայն սրունքը կայ։

«ՄԱՆՋՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՍԱԹԱՒ ԷՄԱՐ 106

Վայրենիներու Նահապետը

ՎԷՊ
ԺԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

63.

Բանդագուշանք

Մի միայն մէկ հոգի մը կար որ չէր միջամտած այս իրողութիւններուն, շատ քիչ բան մը գիտցած ըլլալով անցած դարձածին վրայ: Այս մարդն ալ Տօն Ռամօն Սանտիան էր:

Խեղճ Ռամօն, անձրեւէն թրջուած, փոթորիկէն զարհուրած, վիրաւոր իր մէջ պլլուած մի միայն մեքենական կեանք մը ունէր: Ուրիշ բանի վրայ չէր խորհեր բայց եթէ կարելի եղածին չափ շուտ ապաստանարան մը գտնել: Այսպէս չարունակած էր իր ճամբան, առանց նոյն իսկ գիտնալու թէ ինչ կ'ընէր և առանց մտածելու թէ իրեն կը հետեւէի՞ն թէ ոչ:

Այսպէս Վալտիվիայ դուռները հասաւ:

Ու յանկարծ մէկը բռնեց անոր ձիուն սանձէն ու,

—Հօլա՛, հօլա, կը փնտռա՞նք կոր, պոռաց խիստ ձայն մը անոր ականջին:

Ռամօն սոսկում մը սառեցաւ մը բրաւ և աչք մը պտտցուց:

Գիտցաւ թէ քաղաք մտած էր:

—Ընդհանրապէս, ըսաւ Ռամօն,

—Ո՞ւրկէց կուգաք այսքան ուշ ատեն տեառնձի՛ն, յարեց դիմացինը, և որուն բոլորտիքը եկած էին չարաչար ուրիշներ ալ:

—Ինչպէ՞ս, տեառնձի՛ն, յարեց Ռամօն պոռալով, ուրիշ բանի տեղ չէ՞ք գիտեր իմ ընկերներս:

—Ինչպէ՞ս, ձեր ընկերնե՞րը, որո՞նց վրայ կը խօսիք, պոռացին շատ մը ձայներ:

—Տօն Ռամօն իրեն չուրջը նայեցաւ:

—Շիտակ է, ըսաւ վայրկեան մը եւքը, տեառնձին եմ, ո՞ւր միւսներն ատենք:

—Ուրիշ որո՞նց վրայ կը խօսիք, յարեց առաջին հարցում ուղղողը, և ոչ մէկը կը տեսնանք հոս:

—Որո՞նց վրայ պիտի խօսիմ, Տօն Կաէկօռիօին և իր մարդոց վրայ:

—Ինչպէ՞ս, դուք Տօն Կաէկօռիօին խումբին մա՞ս կը կազմէք պոռացին ամէն կողմէն:

—Անտարակոյս, յարեց Ռամօն, բայց թողէք որ ապաստանիմ, որովհետեւ անձրեւը կը տեղայ:

—Մի՛ վախնաք բանէ մը, ըսաւ խնդալով, ձեր հիմակուան թրջուածէն աւելի չի պիտի թրջուիք:

—Շիտակ է, յարեց միամտօրէն ակնարկ մը նետելով իր զգեստներուն վրայ:

—Գիտե՞ք թէ Տօն Կաէկօռիօ Տօն Թատէօ ալ Լէօնին համդիպած է, հարցուցին չորս կողմէն:

—Այո, մեկնեց կուգան:

—Հեռո՞ւ են:

—Շիտակը չեմ գիտեր, բայց չեմ կարծեր, որովհետեւ անոնց հետ էի և հիմա ալ հոս եմ:

Յանկարծ, անոնք որոնք կեցուցած էին զինք, ցրուեցան չորս դին, առանց իրմով այլեւս զբաղելու:

Դժբախտ Ռամօն ի զուր աղաչեց, պաղատեցաւ որ իրեն ապաստանարան մը տան, բայց ոչ մէկը պատասխանեց:

Ուրաքանչիւրը ճրագներ վառել ըսկսաւ, տուներուն բնակիչները արթնցնելու, դուռները զարնելով և կամ զանոնք մի առ մի անուանելով:

—Զինուած մարդիկ կէս-քնացած վիճակի մէջ կը համէին հեռացնել և կարգաւ կը չարուէին քաղաքին դրանը առջեւ:

—Ի՞նչ են ասոնք, մտածեց Ռամօն ինչ կայ, արդեօք բանի մը հանդիսանալու պիտի ըլլամ:

Եւ, թողլով ձին, հեռացաւ փնտռելու համար ապաստանական տեղ մը ուր կրցաւ իր զգեստները փոխել և քանի մը ժամ հանգիստ առնել, մանաւանդ որ բացարձակ պէտք ալ ունէր հանգիստի:

64.

Պայքարին ծրագիրը

Տօն Թատէօ յաղթական մուտք մը ունեցաւ ի Վալտիվիա:

Հակառակ հեղեղանման ինկող անձրեւին, ժողովուրդը բոլոր չարուած էր իրեն անցած ճամբուն վրայ, իւրաքանչիւրին ձեռքը մէյմէկ ճրագ, որոնց փայլունութիւնները կը չփոթէին կայծակներու փայլունութիւններուն հետ:

Բնակիչներուն ուրախութեան աղաղակները կը խառնուէին կայծակի լոյսերուն և մրրիկին կատաղի սուլումներուն:

Հիանալի տեսարան մըն էր այն զոր կը պարզէր այս ժողովուրդը, որ երբ ուռակները վրայ հասած էր, կէս գիշերուն իր տունը անոր թողած ուսերը ցնծութեան մէջ եկած էր ողջունել իր բարերարը,

Առաջին կարգին վրայ չարուած էին մութ Սրաւոր, հանդարտ, իրենց ձեռքերուն մէջ սեղմելով զէնքերը:

Տօն Թատէօ յուզուեցաւ իր ժողովուրդին ցուցուցած սէրէն: Ըմբռնեց որ, որքան ալ մեծ ըլլան անհատական շահերը, շատ պզտիկ կ'ըլլան բաղդատմամբ հանրային շահերու, ըմբռնեց թէ աւելի աղէկ է զանոնք հանրայիններուն զոհել, նուիրական և բարձր պաշտօն մըն է որ կը կատարէ:

Նախ և առաջ խորհեցաւ յաղթել հասարակաց թշնամիին ու իր վրայ դրուած յոյսը չխնչացնել: Ցետոյ, երբ պայքարը վերջանար, պիտի մտածէր իր աղջկանը վրայ որ, թող թէ, անպաշտպան ձգուած չէր, քանի որ երկու ազնիւ սիրտեր զայն փրկելու կ'աշխատէին:

Այս մտածումներով խոր հառաչ մը արձակեց, ձեռքը ճակտին դրաւ, իբրեւ թէ վանելու համար զաւկին նկատմամբ ունեցած գաղափարը:

Տկարութեան այս նշանը վերջինը եղաւ:

(Շարունակելի)

ԱԶԴ

Բալանթարեան միջնակարգ, երկսեռ, գիշերօթիկ և ցերեկեայ վարժարանն ի Պրուսա՝ մուտ գործելով իր 14րդ տարեշրջանին՝ պիտի վերաբացուի սաս. ջէրայ Օգոստոսի 20ին:

Այս կրթական հաստատութիւնը, որ գերմանական Հիրպարթ-Ցիլլերեան նոր. րագոյն մանկավարժական դրութեամբ կ'ընթանայ, բացի հայ. թուրք. ֆրանս. և գերման լեզուներէն, կ'աւանդէ բոլո՛ր այն ուսմունքն և գիտութիւնք, որք միանգամ ընդունուած են գերմանական իրական վարժարանաց (Realschule) մէջ: Ցառուկ խնամք կը տանի գեղարուեստի ճիւղերուն և մանաւանդ Բարոյական կրթութեան:

Գիշերօթիկներու տարեկան է 20 օսմ. ոսկի, երկու հարազատ եղբարց համար 18ական ոսկի, իսկ որբոց համար 15 ոսկի, միշտ վեցամսեայ կանխիկ վճարելի:

Դիմել, Պրուսա, Տնօրէնութիւն Բալանթարեան վարժարանի 5—3

Պրուսա, 14 Յուլիսի 1903

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻՋԱՅԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ
ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ Միւք փողոց թիւ 4, ԱՄԷՆ ՕՐ:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150 030 616 ՖՐԱՆՔ — ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամէնէն մեծ Ընկերութիւնն է — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆՔ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, և այլն:

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ
Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան
Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու աղջկերու համար օժիտ մը, չափաւոր փոքր վճարումներով. — (միենոյն պայման՝ ըր կանոնաւոր ապահովագրութեան համար):

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ
Ապահովագրութիւն ՇՈԳԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ ևն. արկածներու դէմ, աշխարհիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար չափաւոր փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԷԿ ՖՐԱՆՔՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային:
Ընկերութեանս դրամատունն է\ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս.= ՔՌԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊՆՔԱՆ
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ՄԻՀՐԱՆ ՕԻՆՆԷՄ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ
Պոլիս Դաքքընըօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis:

Plaques JOUGLA

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉՆԵ՛Ր, ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐՆԵ՛Ր ԳՈՐԾԱԾԵՑԷ՛Ք ՄԻՄԻԱՅՆ
ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԲԼԱՔՆԵՐԸ որոնք աշխարհի լաւագոյն բլաքներն են: 12-4

ԱՐԺՈՒՋԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳՖ. ՄԱՋՄԱՆԵԱՆ
Փափկաճաշակ և չիք արիկնին ու օրիորդները եթէ կ'ուզեն ճաշակի յարմար և վերջին դրութեանց համաձայն կառնիկթիւբներ, պասաժ, սանթէլ, ժապաւէն, սեղմիրան, հովանոց, գուլպայ առաջնակարգ և ընտիր հոտեղէններ, և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գնել, անմրցելի աժան գինեով: Պէտք է դիմեն, Մեծ-Շուկայ, Գալփագճըլար, թիւ 56
„ԿԻԼԻՍՏԱՆ„ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Մասնաճիւղ՝ Թէրզի Պաշի Փողոց, թիւ 11: 30—2

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Պին Պիր Չէշմէին դիմաց
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը: Ամէն օր 3—11 դիմել Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Պին-Պիր-Չէշմէին դիմաց:
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

Սէնէի հալըյէ միւքէլլեֆիյէթը օլարագ անպար վէ պաղը խուլուսը ճէմիան իչուն միւպայաասը իգթիզա իտէն պին քիլօկրամ թիւթիւն թէլէ մախսուս լէհիմլէ 1600 քիլօկրամ թէօրթ միլիմէթրօ թիւթիւն թէլ վէ 240 ատէտ թիւթիւնը մէրպութ իզօլաթէօր վէ պին 500 քիլօկրամ քիւյչէ մէօհր մօմը մէլ-գըր միւնագասասըյա օլունմայ, պաղըլարըն ֆիյաթլարը հասսը լաւըգըրհասը կէօրիւ-միւք թազտիրն իշպու չէհըր թէմուզըն 29ընձը սալը կիւնի իհալէի էվվէլիյէ վէ Ֆէրասաը չայըշէնպին կիւնիւ 100տէ պէշ թէմինատը գարարգեաթիմ իճրա օլունաճագընտան, իթասընա թալիպ օլալ հիմմէթիմ վէ չէրաիթիմի կէօրմէք վէ ձաՀա զիյատէ թաֆսիլաթ ալ-մագ իսթէյէն 100տէ 10 հիսապըյլա թէէ-մինաթը նագտիյէ վէ եախօտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ օսմանըյյա մուգավէլաթ մուհարրիրլիյինտէն մուսատտագ քէֆալէթը գավիյէլէրինի համիլէն ճումատան մասաա պէհէր կիւնի Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի մէճլիսը իտարէ-սինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:
26 Թէմուզ 1319

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փառքը աւելցնել, գեղեցիկ «էֆէ» մը տալ մոմերուն. դիմեցէք ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը գործածուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի աժան գիներով: Կը գտնուի նաև հոն հոյսի կիրպանտ, քօղք, քօղքի սնտուկ, գործուած կօշիկ, ծաղիկ փետուր, ևն. ևն. ևն.:
Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէկէր, այցելել անգամ մը Նշան Չամիչեանի հարսնեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ:
ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ
ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Քամանըօ խանի տակ, թիւ 86

ՋՐԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՍՈՐՎԵՑԷ՛Ք
ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԿԱԶ-ԿԱՐԱՍԵԱՑ
ՅԱԿՈԲ Յ. ՎԱՐԵԷՄԷՉԵԱՆ
ԻԶՄԻՐ, Հայոց թաղ, Թիւ 67

Ճաշակաւոր կերպիւ կը շինուին ամէն տեսակ կահ-կարասիներ, կը չորինուին լուսանկարչական ամէն կերպ գործիներ ու կը ծախուին անոնց վերաբերեալ ամէն տեսակ պէտքեր:
Եթէ դուրսէն մէկը լուսանկարչութեան գործի մը գնել ուզէ 1¼ մէճիտ գրկելով մեր հասցէին պիտի ունենայ լուսանկարչութեան մեքենայ (Détective) մը (6½×9), իսկ եթէ արհեստէն բոլորովին անտեղեակ է ամէն գաղտնիքները բացատրող տետր մը և իրենց վերաբերեալ գործիները ու պէտքերը պիտի ընդունի մեքենային հետ 2½ մէճիտով:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ
ԳՐՊԱՆԻ ԲԱՌԱՐԱՆ
Ս. ՂԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ
որ կը պարունակէ իր մէջ անգղ. լեզուին մէջ գործածուող բառերը, ասութիւնները հայերէն հոմանիշներով. անհրաժեշտ ամէն մարդու՝ իր կատարելութեանը գիւրատարութեանը և աժանութեանը համար
ԳԻՆ 8 ՂՐՇ.
Կը ծախուի Պայպըլ Հաուզի գրատունը Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի քով:

ՈՒԷՍԹԸՐՆ
ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱ
1851ՏԷ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ
Թագմին օլունան զիյանլարըն մէճմուի — ինկ. լիրա 6,000,000
Մէվճուտ աքչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ — » » 1,250,000
Քումփանեա Թէէմինաթը օլունմուշ սէրմայէ — » » 410,000
Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Խաթմանպօլ, Սուլթան Համամ, Գաբրըճը օղլու Խան Ն: 43:
Թայյարլարտա իչկիւզար վէ միւթէպէր տէէնթէլէր արանըլմագտա տըր
ԻԽԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումփանիալարըն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100% օլտուղը հալտէ Ուէսթըրնին 125% տիր: Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթըրն բաղլըլարընը թէէմինաթը իթմիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր:

ՊԱՅԳԱՆ
ԱՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՍԷՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ Ֆր. 7500000
1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի Ֆրք. 19,534,276
» » եանկըն » » » 460,267,203
» » » » բըիմի » 1,433,965
Էօմիւր Եանկըն վէ չօճուգլար իչին միւթէտտիլ չէրաիթ իլէ սիկուրթա ագտ իտէր
Եանկըն եուղը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր:
Նաֆագա եուղը մալ, էվրագը նագտիյէ վէ վապօր սիկուրթալարը գապուլ իտէր:
Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէվզիաթ թէվզի իթմիշ տիր:
Շիրքէթին Պանքէրլէրը — (Տէրսաատէթտէ / Լօնտրատա / Ասֆէհատա) — Գրէտի Լիօնէ, Անկլօ Աւուստրիան Պանգ, Պանգ Նասիօնալ Պիւլկար:
Թայյարլար իչին միւտաարիտ վէ միւթէպէր քէֆալէթլի տէէնթէլէր արանըլըյօր — Թիւրքիա իչին ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Գալաթա, Թաշթապըրուն խան, Պանք Օթթօման գարշըսընտա

ՏՊԱՐԱՆ
ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Գաբրըճը-Օղլու խանին ետեւ Տիգրանեան խան
Սանօթ Տպարանս, յարգոյ հասարակութենէն վայելած համակրանքին քաջալերեալ, այս անգամ բերել տուած նորաձեւ մեքենաներու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհացնել:
ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագլուխներ, պարտամուրհակներ, ծանուցագիրներ, չէքեր, հարսանեկան տոմսեր, հրաւիրագիրներ, աղդեր, գաթալօկներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր:
«Մանազը» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ
1000 նամակագլուխ 10 գրուշ, 100 այցեքարտ 5 գրուշ
100 դրշ.ի ապսպրանք ընողին մէկ տուփ այցեքարտ կը նուիրուի:
Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի:

ԻԼԱՆ
Նէֆսը Իզմիտտէ վագը Գումլա չիֆթլիկի էմլաքըյլա 21 գըթաա 6150 տէօնիւմ արազինին նըսֆ հիսսէսի Հասան փաշա հալիլէսի Զահիտէ հանըմըն էօհտէսինտէ օլտուղը հալտէ, մուգատտէմէ պա սէնէվի րէսմի 1180 ատէտ լիրաի Օսմանի տէյնի մուգապիլինտէ վէքալէթէ տէվրիյէ իլէ մէրհուն պուլունան մալլարըն էլ հուսուլ վէ էմլիւքըթէմիլայ մէզքիւր նըսֆ հիսսէսինին միւտտէթը մուայյէնէսի միւրուր էյլէտիկի հալտէ թէսվիյէի տէյն օլունմամասընտան նաշի, տաինի սարաֆ Պարամպաս էֆ. Թարաֆընտան վուգու պուլան իսթիտաա իւզէրինէ սատըրի վէ նիզամը մուգիյյիտինէ թէվֆիգան ֆուրուխտ իթթիպարէն 45 կիւն միւտտէթլէ իհալէի էվվէլիյէսի վէ ահատէն սօնրա ձահ պէշ կիւն զարֆընտա 100տէ 5 զամմը գապուլ իտիլէրէք, իւթմամը միւտտէթինտէ իհալէի գաթիյէսի իճրա օլունմագ իւզրէ 61 կիւն միւտտէթլէ մէվգըի միւզայէտէյէ գօնուլտուղընտան թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիյատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին մէզքիւր հիսսէնին գըյմէթը մուհամմինէ վէ թահրիրիյէսի օլան 150000 գրուշըն էօնտէ պիրի նիսպէթինտէ պէյ աքչէլէրինի միւսթաասհապէն Տէֆթէրը Խագանի Նէզարէթինէ ձէլիլէսի Սէնէտաթ խաղրէյի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:
19 Թէմուզ 319 3—2

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Ա. ՄԸՎԱՃԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
Բերա, Մեծ Փողոց, Աղա ճամի, Լիւքսէնպուրկ Գաֆէի քով, թիւ 124
ԱԿՌԱՅԻ ԵՒ ԼԻՆՏԻ ամէն տեսակ հիւանդութիւնները կը դարմանէ: Փտած ակռաները անմիջապէս և առանց ցաւի կը հանէ և ի հարկին հաստատուն պէս կը լեցնէ:
ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ դրութեամբ ոսկիէ, քաուչուքէ և փլաթինի վրայ ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը շինէ, բնականին յար և նման անմրցելի առաւելութիւններով օժտուած:
Վերջապէս բերնի և ակռայի վերաբերեալ ամէն կատարեալ դարման կարելի է գտնել Ա. ՄՎԱՃԵԱՆԻ դարմանատան մէջ:
ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2էն 10 (ը. Ք.):

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՖՍԸՐԵԱՆ